

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hudební historie a současnost Bystřice nad Pernštejnem

The Music History and Present of Bystřice nad Pernštejnem

Jitka Makovská

Vedoucí práce: PhDr. Petra Bělohávková, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: I. ST

2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Hudební historie a současnost Bystřice nad Pernštejnem vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 23. června 2016

.....

podpis

Ráda bych poděkovala Městskému muzeu v Bystřici nad Pernštejnem, které mi umožnilo zpracovat historické dokumenty. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Jaroslavu Slámovi, který mi poskytl cenné informace o Josefu Kšicovi a sborech Základní školy Tomáše Garrigua Masaryka. Taktéž děkuji všem žákům a studentům, kteří se podíleli na vyplňování dotazníků. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat PhDr. Petře Bělohlávkové, Ph.D., za její čas, který mi věnovala.

ABSTRAKT

Diplomová práce s názvem Hudební historie Bystřice nad Pernštejnem se zabývá hudební historií města po současnost. Přibližuje práci hudebních osobností města (Josef Kšica, Josef Vašica, Miloslav Ištvan) a působení instrumentálních a vokálních těles. Praktická část zkoumá vztah dnešních dětí k hudbě a znalost současných hudebních těles města. Metoda praktické části je dotazníkové šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

- historie
- současnost
- hudební těleso
- hudební osobnost
- kultura
- Bystřice nad Pernštejnem

ABSTRACT

Diploma thesis named The Music History of Bystřice nad Pernštejnem deals with the music history of the town up to the present. Diploma work is focused on famous persons of music of the town (Josef Kšica, Josef Vašica, Miloslav Ištvan) and activities of instrumental and vocal music ensembles. A practical part examines a relationship of present-day children with music and knowledge of contemporary music ensembles of town. A practical part is solved by questionnaire.

KEYWORDS

- history
- present
- a music ensembles
- a person of music
- culture
- Bystřice nad Pernštejnem

Obsah

1	Úvod	8
2	Město Bystřice nad Pernštejnem	10
2.1	Z historie města.....	10
2.2	Kostel sv. Vavřince.....	13
2.3	Rozrůstání města.....	14
2.4	Mikroregion Bystřicko.....	16
3	Hudební osobnosti města.....	18
3.1	Josef Eduard Vašica.....	18
3.2	Miloslav Ištvan	19
3.3	Josef Kšica	22
4	Hudba ve městě	26
4.1	Hudební akce	26
4.2	Základní umělecká škola	27
4.3	Vokální soubory.....	31
4.3.1	Čtenářsko-pěvecký spolek Věnava.....	32
4.3.2	Pěvecký odbor Sokola	33
4.3.3	Pěvecký sbor Vysočina.....	35
4.3.4	Dětský sbor Kohoutek	39
4.3.5	Pěvecký sbor Studánka.....	40
4.3.6	Sbor Alter ego.....	42
4.3.7	Pěvecké sbory Základní školy TGM	42
4.3.8	Cantamus omnes.....	43
4.4	Instrumentální soubory	43
4.4.1	Dechový orchestr ZUŠ	44

4.4.2	Dechová hudba Koroužanka.....	46
4.4.3	Smyčcový orchestr Něhoslava Kyjovského	48
4.4.4	Parantampareil	50
4.4.5	Rabies	51
4.4.6	Ecce Homo	52
4.4.7	Babyløn.....	53
5	Praktická část.....	54
5.1	Charakteristika praktické části.....	54
5.2	Stanovení hypotéz.....	54
6	Výsledky dotazníkového šetření.....	55
6.1	Vyhodnocení dotazníku	55
6.2	Ověření hypotéz.....	66
7	Závěr.....	67
8	Použité zdroje	69
9	Přílohy	75

1 Úvod

Hudba je slovo, které spojuje lidi. Hudba je prostředek vyjadřující pocity. Hudba vždy byla a bude součástí mého života. Vyrůstala jsem v rodině dvou muzikantů, proto jsem k ní vždy měla kladný vztah. Otec vedl dechovou hudbu Dalečanku, matka byla varhanicí v kostele a oba už několik desítek let učí na Základní umělecké škole v Bystřici nad Pernštejnem, která napsala velkou kapitolu nejen mého života. Zájem o hudební dění, ať už se jednalo o mou rodnou vesnici nebo jakékoli jiné město, jsem začala mít vstupem na střední školu. Díky předmětu, který se zabýval regionálními okruhy, jsem se dozvěděla plno zajímavých informací o krajích v republice.

Když se řekne v Bystřici nad Pernštejnem slovo hudba, pro každého z občanů toto slovo může znamenat něco jiného. Pro někoho je to absolvování mnoha festivalů a koncertů, pro jiného jsou to strávená léta v Základní umělecké škole. Každý se ve škole setkal s hudbou, které dovolil, aby na něm zanechala nějaké stopy. Někomu způsobila radost a štěstí, jinému hněv a ztrátu koníčka. Ve školách se učíme různé věci. Například dějiny, které jsou pro občana České republiky důležité. Proč se také neučíme ve zkratce dějiny města, ve kterém se vzděláváme? Víme, jak přišlo ke svému jménu? Známe jeho významné osobnosti? A co kulturní dění města? Nevíme o něm prakticky nic. Víme jenom to, co se dočteme v místních novinách. Myslím si, že by to pro některé žáky znamenalo zpestření občas nezáživných hodin. Otázkou ale je, zda by to bylo přínosem.

Cílem práce je zmapování hudební kultury, která má ve městě dlouhou tradici. V jednotlivých kapitolách se budu snažit přiblížit toto téma. V druhé kapitole se budu věnovat městu Bystřice nad Pernštejnem. Uvedu krátkou historii města a jeho rozvoj. Třetí kapitola je věnována hudebním osobnostem města. První z nich je Josef Eduard Vašica, který se zasloužil o napsání několika učebnic pro hru na akordeon. Druhou osobností je Miloslav Ištván, který se zabýval folklorem a věnoval se práci s magnetofonovým pásem, díky němu vzniklo mnoho zajímavých skladeb. Poslední osobností je Josef Kšica, který se za svého života věnoval sborovému zpěvu a práci s dětmi. Další kapitola, čtvrtá, popisuje hudební život Bystřice nad Pernštejnem. Uvedu v ní hudební akce města, práci Základní umělecké školy, některá instrumentální a vokální tělesa historie a současnosti.

Téma mé diplomové práce navazuje na několik již napsaných absolventských prací. Milada Krásenská napsala bakalářskou práci na téma *Josef Kšica – sbormistr, pedagog,*

skladatel (Brno, 2008). Michaela Cacková obhájila diplomovou práci s názvem *Pěvecké sbory v Bystřici nad Pernštejnem a okolí se zaměřením na DPS Studánka* (Brno, 2012).

V praktické části jsem se zaměřila na vztah dnešních dětí k hudbě a jejich znalost současných hudebních těles města. K výzkumu jsem použila metodu dotazníku, který jsem následně vyhodnotila a některé výsledky znázornila pomocí grafu. Nezměněná podoba dotazníku je uvedena v přílohách. Stanovila jsem si tři hypotézy, které mi pomohly ve stanovení daného cíle.

2 Město Bystřice nad Pernštejnem

Město Bystřice nad Pernštejnem se nachází v okrese Žďár nad Sázavou v kraji Vysočina. Menší částí města protéká říčka Bystřice, díky které dostalo město svůj název. Dříve se této říčce říkalo Bystřička, dnes ji však na mapách nalezneme pod názvem Bystřice. Říčka je pravostranným přítokem řeky Svratky.

Název města se v průběhu času několikrát změnil. Bystřice byla označována jako blíž hradu Pernštýna nebo Pernštýnská. Od roku 1881 byl úřední název Bystřice nad Pernštýnem. Roku 1925 vznikl poslední název, dnes používaný, Bystřice nad Pernštejnem.

Ve střední části města se nachází rozsáhlé a pěkné náměstí. Dolní částí náměstí dominuje kostel svatého Vavřince s bohatou rokokovou výzdobou, kde se vedle mší velmi často konají také koncerty. Ve středu náměstí stojí mariánský sloup a kašna se sousoším svatých, Cyrila a Metoděje. Horní konec náměstí uzavírá hřbitovní kostel svaté Trojice.

V současné době žije v Bystřici nad Pernštejnem kolem devíti tisíc obyvatel na přibližné rozloze 50 km². Vzdělání dětem zajišťují dvě základní školy, gymnázium, vyšší a střední odborná škola. Umělecké vzdělání děti mohou získat v Základní umělecké škole, která má velký výběr studijních oborů.

2.1 Z historie města

Na dnešním Bystřicku se objevil člověk už v pravěku. Mohou to dokázat archeologické nálezy, jako je např. kamenná sekerka z mladší doby kamenné. Našlo se jich mnoho, například u Velkých Janovic, Bratrušina, Pernštejnských Janovic, Strážku nebo u Dvořišť. Další nález byl objeven v Branišově, kde byla nalezena bronzová sekyrka se žlábkem mohylové kultury z doby asi 2 000 let před našim letopočtem. Archeologové přímo na území dnešní Bystřice nad Pernštejnem našli několik malých pravěkých střípků a také vysoké kýlové škrabadlo staré asi 25 000 let.

Během osídlování jihovýchodní části Vysočiny založili páni z Medlova, šlechtického rodu s erbem zubří hlavy, správní středisko na bystré vodě. Středisko nazvali Bystřicí. Na Moravě takových Bystřic bylo sedm a ležely většinou na horním toku říčky. Polovinu zubří hlavy má Bystřice nad Pernštejnem dodnes ve svém znaku města. Kolem roku 1348 se stala Bystřice malým městem. V této době přešla do majetku moravských markrabat

a na pečeti se objevil jejich znak, markraběcí moravská orlice. Město procházelo vlastnictvím mnoha majitelů. Při válkách mezi moravskými markrabaty, později se při husitských válkách město rozdělilo mezi několik majitelů. Bystřice měla dva pány, Kunštáty a Pernštejny. Pernštejnové se v husitské době stali skutečnými pány a zajistili městu velký rozvoj.

Na přímluvu Vratislava z Pernštejna byla Bystřice 11. dubna 1580 povýšena císařem Rudolfem II. na město. Tím mohl vzniknout znak města, který se skládá z již zmiňované poloviny zubří hlavy a poloviny rozkřídleného černého orla ve zlatém poli. Město se stalo důležitým výrobcem sukna. Došlo k mnoha velkým požárům, zřejmě největší z nich postihly město v letech 1585, 1666 a 1841, během nichž shořelo 116 domů. Patřily mezi ně domy s hospodářskými budovami, dva panské domy, kostel, radnice, pivovar a 62 plných stodol¹.

Bystřice byla městem řemeslníků, kteří se sdružovali v cechy. Nejstarším cechem byl cech kovářský. Jedna z nejstarších kováren se nacházela pod kostelem, další na Starém městě, na náměstí, u hřbitova a na Horním rynku. Další významná řemesla města byla zámečnická, kosař, bednář a kolář. Druhý nejstarší cech, který vznikl po obdržení artikulí v roce 1529, byl cech krejčovský. Později byl obnoven v roce 1653 a roku 1700 zde bylo dvanáct mistrů. Soukenický cech obdržel artikule v roce 1555 pro 48 mistrů. Toto řemeslo koncem 16. století upadlo².

Mezi nejbohatší a nejpřednější cechy patřili řezníci. Řeznický cech byl ustanoven 7. března 1562. Po požáru v roce 1841 byly masné krámy zrušeny a řezníkům byl zakoupen dům, kde mohli své zboží nabízet. Sloužila jim také jatka, která byla postavena v roce 1898. Roku 1900 byla jatka prohlášena za veřejná. Postupem času se přidávaly i další cechy, jako např. cech sládků (1583), kožešnický (1602), mlynářský (1700) a punčochářský (1721)³.

Pro lepší rozvoj města byla roku 1905 zavedena železniční trať. V letech 1949–1960 působila Bystřice nad Pernštejnem jako okresní město a spadalo pod ni 93 obcí. Z důvodu upravování počtu obcí docházelo také k posouvání hranic. Základem okresu se stal bývalý soudní okres. Díky zákonu č. 36/1960 Sb., z 9. dubna 1960 o územním členění státu se

¹ Kronika města Bystřice nad Pernštejnem

² JURMAN, H. *Na bystré vodě: Bystřice nad Pernštejnem*. 1. vydání. Bystřice nad Pernštejnem: Město Bystřice nad Pernštejnem, 2010. s. 33–37.

³ Tamtéž

bystřický okres stal součástí okresu Žďár nad Sázavou. Vznikla dvě sídliště, poliklinika, nové školy, úřady a obchody.

V roce 1918 navštívil Bystřici nad Pernštejnem tehdejší prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Na jeho počest nese náměstí název Masarykovo. Roku 1925 městská spořitelna pořídila na radnici rádiovou přijímací stanici za 10 000 korun. Zajistili tím možnost poslouchat pořady z Brna, Prahy, Vídně, Berlína nebo Říma⁴.

V roce 1961 prošlo město velkým rozvojem. Bylo postaveno přes 2 000 bytů a dvě sídliště, poliklinika, střední zemědělsko-technická škola a střední všeobecně vzdělávací škola. V roce 1963 bylo slavnostně otevřeno muzeum v pěti místnostech staré radnice. Roku 1964 v Bystřici nad Pernštejnem koncertovala Státní filharmonie Brno a zahrála *Slováckou suitu* od Vítězslava Nováka a Beethovenovu *Symfonii č. 8 F dur*. Zazněl také *Koncert pro lesní roh, smyčce a klavír* od bystřického rodáka Miloslava Ištvana.

V roce 1980 se uskutečnily oslavy 400. výročí povýšení Bystřice nad Pernštejnem na město listinou Rudolfa II. Ve výlohách obchodů se objevily zvětšené fotografie částí města. Na vlakové nádraží přijel historický vlak a místní šermíři předvedli přepadení dostavníku v historických úborech. K oslavám města byla vydána padesátihaléřová známka se znakem města a odznak s gotickým štítkem a nápisem „Bystřice nad Pernštejnem 1580–1980“.

Roku 1991 zahájil činnost finanční úřad, který spravoval 48 obcí regionu. Od roku 1993 zde sídlí i katastrální úřad. Dobře se rozvíjela i kultura. V Bystřici nad Pernštejnem působila dechová hudba pod vedením Štěpána Chalupníka a taneční skupina Klub 81. V srpnu 1994 městské muzeum vystavovalo obrazy Jana Odvárky. Roku 1997 se otevřela nová budova gymnázia.

V roce 2008 byla zavedena úspěšná tradice literárního čtení a besedování pod názvem *Bystřicko čte dětem*. Projekt se odvíjel od celostátní akce *Česko čte dětem* a v okolí města se začalo číst v obci Vír. Postupně se přidalo několik dalších obcí, hlavně jejich školy a knihovny. Další tradici s názvem *S Vodomilem Zubří zemí* založilo město ve stejném roce. Účastníci mohou díky ní navštěvovat zajímavá místa Bystřicka.

⁴ Kronika města Bystřice nad Pernštejnem

2.2 Kostel sv. Vavřince

Kolem roku 1238 byl postaven farní kostel, který je zasvěcený svatému Vavřinci. V raném stádiu kolonizace se kostel stavěl většinou na okraji vesnice na vyvýšenině nebo náplavové terase. Tímto způsobem je postaven kostel svatého Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem. Stylově ho můžeme zařadit do raně gotického stylu, po přestavbě do stylu barokního⁵.

Postupem času vznikly spory mezi katolickými a evangelickými věřícími a o budovu kostela se nikdo soustavně nestaral. Větší právo na kostel si přisuzovali evangelíci, kteří kvůli těmto sporům zakázali katolíkům vstoupit. Nedovolili vstoupit ani katolickému faráři po dobu 5 let. Někteří kněží vydrželi v Bystřici jen chvíli, protože neměli dostatek prostředků k obživě. Rozepře vyřešil až roku 1609 nový majitel města a evangelík Jan Čejka z Olbramovic. Katolíkům přenechal kostel svatého Vavřince a evangelíkům dal postavit nový a větší kostel za městem. Tento kostel nese název kostel Nejsvětější Trojice a využívá se především k pohřebním účelům⁶.

Vzhled kostela se po staletí moc neměnil. V roce 1699 byly přistavěny dřevěné kruchty, které rozšířily malý chrámový prostor. Boční kruchty bývaly v bystřickém kostele vyhrazeny mužům a jinochům z venkova. Na kůru u varhan se scházeli žáci, kteří tvořili pěvecký sbor.⁷

Součástí kostela byly varhany s jedním manuálem, šesti soubory píšťal a bez pedálů. V roce 1703 byly pořízeny nové varhany, ale opět měly pouze jeden manuál. Rozměrově a hlasovým rozsahem však byly větší. Tyto varhany zůstaly v kostele až do roku 1770. Nové varhany nechal postavit farář Pomesián na vlastní náklady. Návrh pro stavbu musel vyhovovat rozměrům, potřebě a výzdobě chrámu. Postavil je brněnský varhanář František Ignác Sieber (1716–1786), syn Jana Davida Siebera⁸. Z těchto varhan se zachovaly pouze retné píšťaly z čistého cínu, které zdobí průčelí skříní. Opravu a zesílení dalším souborem

⁵ Kostel sv. Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem. *Bystřicko*. [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://info.bystricenp.cz/kostel-sv-vavrince-v-bystrici-nad-pernstejnem>.

⁶ JURMAN, H. *Na bystré vodě: Bystřice nad Pernštejnem*. 1. vydání. Bystřice nad Pernštejnem: Město Bystřice nad Pernštejnem, 2010. s. 175.

⁷ DVOŘÁČEK, P., DVOŘÁČEK, F. *Farní chrám páně sv. Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem: Historie a současnost*. Bystřice nad Pernštejnem: Petr Dvořáček, 2004. s. 91–92.

⁸ Jan David Sieber byl český barokní varhanář

dřevěných píšťal a smykavou gambou provedl v roce 1901 varhanář Karel Čápek z Poličky. Oprava však starým varhanám nestačila, později přestaly hrát úplně⁹.

Dne 20. května 1915 byla dokončena stavba nových varhan. Celková částka činila 7 000 korun. Varhany postavil Jaroslav Tuček, varhanář z Kutné Hory. Třetinu nákladu zaplatil hrabě Vladimír Mitrovský. V původním plánu nových varhan bylo odstranění starých varhan i skříně. Díky provedení, ve kterém byly postaveny, se ale nakonec ponechaly. Zachovaly se také píšťaly v průčelí, které však nejsou funkční. Nové varhany vyzkoušel profesor Jaroslav Křička z Prahy. Měly dva manuály a pneumatickou soustavu. Vzduch byl ručně čerpán dvěma měchy do třetího a odtud byl rozváděn do vzdušnic pod píšťalami. V roce 1929 proběhla úprava měchů, které pracovaly na elektrický pohon¹⁰.

Hudbu v kostele provozovali vždy učitelé nebo varhaníci. Hlavním finančním zdrojem varhaníků byly nadace, které se k tomuto účelu zřizovaly. Vystřídalo se zde mnoho učitelů, například Jiří Petrini, Jiří Kohout, Tomáš Kopřiva, Jan Ignatius Zourek, Tobiáš Moyzes Plaček, František Stuchlík, Martin Schwarzer, Josef Bříza, František Černý a Václav Kyselka¹¹.

2.3 Rozrůstání města

Každé město láká nové turisty svými krásami a vybaveností. Bystřice nad Pernštejnem se v současné době může chlubit několika novými nebo zrekonstruovanými budovami. Velkou řadu návštěvníků vítá opravený statek Mitrovských – Centrum EDEN. Pro sportovní nadšence bylo zrekonstruováno hřiště u gymnázia a základní školy a byl postaven nový zimní stadion. Rekonstrukcí prošlo také náměstí, na němž byla zbudována vodní kaskáda. Na náměstí také vzniklo místo pro letní koncerty a představení – amfiteátr, který se nachází u městské knihovny.

Na rekonstrukci sportovního areálu u II. základní školy a gymnázia získalo město potřebné peníze. Položení základního kamene se uskutečnilo dne 14. října 2008 a patronem stadionu se stal český desetibojař Tomáš Dvořák. Slavnostní otevření zrekonstruovaného hřiště proběhlo v září 2009 za přítomnosti samotného patrona. Areálu dominuje kovová socha atleta, kterou vytvořil umělecký kovář Milan Beneš. Areál nabízí široké sportovní využití.

⁹ DVOŘÁČEK, P., DVOŘÁČEK, F. *Farní chrám páně sv. Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem: Historie a současnost*. Bystřice nad Pernštejnem: Petr Dvořáček, 2004. s. 91–92.

¹⁰ DVOŘÁČEK, P., DVOŘÁČEK, F. *Farní chrám páně sv. Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem: Historie a současnost*. Bystřice nad Pernštejnem: Petr Dvořáček, 2004. s. 91–92.

¹¹ Tamtéž

Nalezneme zde hřiště na volejbal nebo nohejbal s tartanovým povrchem či umělou trávou, fotbalové hřiště s umělou trávou třetí generace, atletický ovál s tartanovým povrchem v délce 300 m, místo pro skok do dálky, sektor pro skok do výšky, vrhu koulí či hod granátem. V areálu se také nachází hřiště s tartanovým povrchem pro házenou, tenis a basketbal. Na internetových stránkách *Regionální rady regionu soudržnosti Jihovýchod* je o stadionu napsán článek a prohlášení desetibojaře Tomáše Dvořáka: „*Je poctou pro každého sportovce, když stadion nese jeho jméno. Věřím, stejně jako vedení města, že otevření atletického stánku bude pro Bystřici jedním z momentů rozvoje atletiky a sportů vůbec, a především mezi mládeží, bez níž to nejde. Doufám, že i zde by mohl vyrůst nějaký dobrý desetibojař.*“¹²

Zimní stadion nabízí obyvatelům Bystřice nad Pernštejnem nové sportovní možnosti. Dříve chodili bruslit v zimě na vytvořený led u Sokolovny, který ale nemohl pojmout velké množství bruslařů a pro hokejisty byl moc malý. Slavnostní otevření zimního stadionu proběhlo 20. prosince 2014. Po otevření se hrál úvodní zápas týmů ledního hokeje z Písečného a Lísku. Na zimním stadionu se hraje Bystřická hokejová liga. Je v ní přihlášeno 8 týmů, které soutěží o Pohár starosty města Bystřice. Dvakrát do týdne se zde pořádá i kroužek bruslení pod vedením Kateřiny Zemanové.¹³

Centrum EDEN vzniklo na místě polorozpadlého statku Mitrovských, kde dlouhá léta probíhala praxe studentů z Vyšší odborné školy a Střední odborné školy zemědělsko-technické. Studenti se starali o koně a krávy a také pomáhali se sklizní brambor. Právě zde vzniklo místo, kde se mohou návštěvníci seznámit se starými řemesly. Centrum má několik expozic, například expozice s názvem *Příběh pudy, pivovar a zámeček* s ukázkou panského bydlení. Nově zde byla vybudována horácká vesnička s replikami dobových stavení. V každém stavení si návštěvníci mohou vyzkoušet lidové řemeslo (hrnčíř, truhlář, tkadlec, ...). Slavnostní otevření centra se uskutečnilo 21. března 2015, na kterém vystoupil Ondřej Havelka a jeho Melody Makers, Cappella Alegra

¹² Nový moderní atletický stadion Tomáše Dvořáka. *Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: http://jihlava.idnes.cz/gymnazium-v-bystrici-nad-pernstejnem-ziskalo-dalsi-sochu-masaryka-1dx-/jihlava-zpravy.aspx?c=A150306_155824_jihlava-zpravy_evs.

¹³ SVOBODA, M. Zimní stadion je již tři měsíce v provozu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2015/3, X. ročník, s. 1.

a kapela Šlapeto. O zábavu se také postaral národopisný soubor Groš a šéfkuchař Roman Paulus.¹⁴

2.4 Mikroregion Bystřicko

Mikroregion Bystřicko vznikl v roce 2000 registrací na Okresním úřadě ve Žďáře nad Sázavou. Nejdříve byl mikroregion sdružením právnických osob, ale v roce 2001 se v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích změnil na svazek obcí. Od toho roku spadalo pod mikroregion 32 obcí, mezi které patřil například Bohuňov, Prosetín, Rodkov, Rozsochy, Velké Janovice nebo Ždánice. Kvůli nedodržování podmínek členství jednotlivých obcí některé z nich vystoupily ze svazku. Jiné obce musely z mikroregionu vystoupit, protože se změnil hranice Jihomoravského kraje. Zástupci obcí se účastní členských schůzí, na kterých se věnují nejdůležitějším záležitostem mikroregionu. Mikroregion má také předsednictvo, složené z devíti zástupců členských obcí. Předsednictvo schvaluje podrobnější kroky rozvojových záměrů¹⁵.

V současné době mikroregion Bystřicko sdružuje 38 členských obcí (Blažkov, Bohuňov, Bukov, Bystřice nad Pernštejnem, Býšovec, Dalečín, Dolní Rožínka, Horní Rožínka, Chlum-Korouhvice, Koroužné, Lísek, Milasín, Moravecké Pavlovice, Nyklovice, Písečné, Prosetín, Radkov, Rodkov, Rovečné, Rozsochy, Rožná, Sejřek, Strachujov, Strážek, Střítež, Sulkovec, Štěpánov nad Svratkou, Ubušín, Ujčov, Unčín, Velké Janovice, Velké Trestné, Věchnov, Věstín, Věžná, Vír, Zvole, Ždánice) a bydlí zde přes 20 000 obyvatel. Centrem se stalo město Bystřice nad Pernštejnem, které nabízí veškeré potřebné služby¹⁶.

Mikroregion Bystřicko se může pochlubit několika atraktivitami. Nejvíce turistů navštěvuje Westernové městečko Šiklův Mlýn ve Zvoli. Také je zde velké množství zřícenin hradů (Aueršperk, Pyšolec, Zubštejn, Mitrov, ...), rozhleden (Karasín, Horní les), sjezdovek a běžkařských tratí. V blízkosti se také nachází gotický hrad Pernštejn z poloviny 13. století.

Každý měsíc vychází zdarma *Zpravodaj města Bystřice nad Pernštejnem a mikroregionu Bystřicko*, ve kterém se lidé mohou dočíst o všech pořádaných kulturních a sportovních

¹⁴ EDEN. Eden slavnostně otevřen. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2015/4, X. ročník, s. 1.

¹⁵ Historie mikroregionu. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.bystricko.cz/historie-mikroregionu/>.

¹⁶ Mikroregion Bystřicko. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.bystricko.cz>.

akcích. Můžeme v něm nalézt informace o úspěších žáků základních škol, o výstavbách a rekonstrukcích v obcích. V závěru zpravodaje je prostor k inzerci.

Mikroregion pořádá mnoho kulturních a sportovních akcí. V Rozsochách se pořádají *Hry bez hranic*. Je to sportovní den inspirovaný televizní hrou. Další soutěžní akce s názvem *S Vodomilem Zubří zemí* je hlavně poznávací. Účastníci sbírají razítka na předem určených místech do Vodomilovy legitimace. Po nasbírání určitého počtu razítek se legitimace slosují a výherce může získat vstupenky do Městského muzea v Bystřici nad Pernštejnem nebo do Westernového městečka Šiklův mlýn. Dále účastník může vyhrát jízdní kolo, dárkové poukazy, romantické večere či vouchery v centru Eden. Pro děti se připravují akce s názvem *Bystřicko čte dětem*, které zábavnou formou přitahuje děti ke knize a snaží se odpoutat je od počítačových her. Pro fotografické nadšence je zde pravidelně vyhlašována soutěž s názvem *Bystřické zrcadlení*, do které posílají své fotografie na dané tematické okruhy. Filmové zážitky si mohou obyvatelé mikroregionu užít díky akci s názvem *Putovní letní kino*¹⁷.

¹⁷ Mikroregion Bystřicko. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.bystricko.cz>

3 Hudební osobnosti města

3.1 Josef Eduard Vašica

Hudební skladatel a pedagog Josef Eduard Vašica se narodil v Bystřici nad Pernštejnem 11. března 1909. Skládal taneční písně a operety. Napsal také několik pedagogických hudebních prací. Za největší a nejdůležitější dílo je považována učebnice pro akordeonisty s názvem *Praktická škola na pianovú harmoniku*¹⁸, která poprvé vyšla v roce 1952. Dále napsal učebnice *Malý harmonikář*, *Malý akordeónista* a *Praktická škola pre akordeón*.

Josef Eduard Vašica však nepobyl v Bystřici nad Pernštejnem dlouho. Vystudoval vojenskou hudební školu a konzervatoř v Brně. Roku 1931 se odstěhoval na Slovensko, do Bratislavy. Založil zde svůj Jazzový orchestr hotelu Tatra, se kterým vystupoval v rozhlase, a také vlastní hudební nakladatelství. Roku 1951 se stal učitelem hudby a autorem učebnic hry na akordeon. Vašica umírá 9. července 1975.

Praktická škola na pianovú harmoniku jsou cvičení pro standardní bas, tedy pro hru akordického doprovodu. Na tuto školu navazuje *Škola hry na akordeon*¹⁹ od Ondruše, je rozdělena na dvě části: vedení melodie levé ruky v protikladu pravé a akordický doprovod.

Napsal přes 150 populárních písní a operet. Jeho nejznámější uvádím i s datem vydání:

Zlý osud (lidová píseň, 1935)

Černé oči (tango, 1935)

Dnes už je to znát (lidová polka, 1937)

Nejvroucnější láska (tango z operety Americké tempo, 1938)

Ženská lest (fox-polka, 1939)

Chlapík z divokého západu (1940)

Anička (polka, 1940)

Neplač holka, nenáříkej (polka, 1941)

Bude to krásný čas (valčíková píseň, 1941)

Bratislava mesto krásne (pochodová píseň, 1948)

Koncertná polka: Sólo pre harmoniku (1951)

Láska v zelenom (polka, 1973)

¹⁸ VAŠICA, J. *Praktická škola na pianovú harmoniku*. Bratislava: Slovenské hudobné vydavateľstvo, 1952. 143 s.

¹⁹ ONDRUŠ, J. *Škola hry na akordeon*. Praha: Editio Bärenreiter, 2004. 131 s.

Jeho operety zaznívaly v Národním divadle moravskoslezském. Opereta *Americké tempo* zde měla premiéru 10. prosince 1938. Zpěvohra s názvem *Chlapík z divokého západu* byla hrána v Národním divadle Brno a premiéru měla 23. února 1940.

3.2 Miloslav Ištvan

Miloslav Ištvan se narodil Marii (rozené Svobodové) a Gabrielu Ištvanovým 2. září v Olomouci v roce 1928 a zemřel 26. ledna 1990 v Brně. Byl to hudební teoretik, pedagog a skladatel. Navázal na evropskou moderní hudbu.

Jeho otec byl učitelem na zemědělské škole v Bystřici nad Pernštejnem, pracoval také v místním lihovaru a zastával funkci jednatele pro sdružení Sokol. Matka vystudovala učitelský ústav v Olomouci. V mládí navštěvovala houslovou třídu na místní hudební škole a později působila ve Slovácké filharmonii²⁰.

Miloslav Ištvan vystřídal mnoho škol. Rodiče vždy chtějí pro své děti jen to nejlepší, stejně tak tomu bylo i zde. První ročník měšťanky vystudoval v Bystřici nad Pernštejnem v letech 1939–1940. Kvůli přicházející válce se po rozhodnutí matky odstěhoval na internát do Prahy, kde absolvoval druhý a třetí ročník na Spolkovém reálném ruském gymnáziu na Pankráci a současně navštěvoval Františka Maxiána, u kterého se učil hry na klavír. V období heydrichiády však bylo německými úřady Čechům zakázáno toto ruské gymnázium navštěvovat. Ištvan se vrátil zpět do rodného kraje a pokračoval ve studiu v Novém Městě na Moravě. Zde se mu ale nedostávalo hudebního vzdělání, na které byl zvyklý v Praze, a odjel do Brna. V Novém Městě na Moravě odchodil další dva ročníky, septimu a oktávu, na Reálném gymnáziu v Žabovřeskách. Současně studoval skladbu u Františka Suchého. Při přijímacích zkouškách na Janáčkovu akademii múzických umění mu bylo doporučeno, aby nejprve navštěvoval abiturientský kurz, protože měl velké mezery v teoretických disciplínách. Studia na Janáčkově akademii múzických umění ale neprobíhala podle jeho představ. Přál si studovat u Viléma Petrželky. Kvůli změnám v kulturní oblasti, kdy tzv. akční výbory bez zdůvodnění a odvolání vylučovaly některé osobnosti z kulturních i školských institucí, se mu ale přání nesplnilo. Ištvan přešel do třídy Jaroslava Kvapila, který byl jediným pedagogem kompozice na této škole. Na druhou stranu byl pro Ištvana vliv prostředí školy přínosný díky zdůrazňované vazbě na Leoše

²⁰ BÁRTOVÁ, J. *Miloslav Ištvan*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 1997. s. 12 – 14.

Janáčka. Ten se později stal nejdůležitějším a nejzávažnějším inspiračním zdrojem. Dále Ištvanovi dávala podněty například díla Bély Bartóka a Sergeje Prokofjeva²¹.

Při studiu na Janáčkově akademii múzických umění vytvořil šest velkých děl. První, které napsal v prvním a druhém ročníku, je *Koncert pro lesní roh, smyčce a klavír*. Druhé dílo už má komornější ráz. Počátkem roku 1950 vzniklo *Rondo pro violu a klavír*. *Trio pro klarinet, violoncello a klavír* mělo neobvyklé nástrojové obsazení. Ve třetím ročníku složil *Československou suitu* v období konkrétních požadavků na tvorbu (tanečnost). Další ze skladeb je třívětá skladba pro smyčcový kvartet. Ištvanovi se ale nelíbilo provedení premiéry roku 1953 a rozhodl se nezařazovat tuto skladbu do svého seznamu skladeb. Jako absolventskou práci si zvolil symfonii pro velký symfonický orchestr, která je charakteristická čistou tonální prací bez harmonických komplikací.

V padesátých letech Miloslav Ištvan působil jako vedoucí v Souboru Julia Fučíka. Musel se vyrovnat s požadovanými vokálně-instrumentálními žánry, tzv. masová píseň a kantáta. Ištvan napsal pro potřeby souboru několik těchto skladeb: V roce 1952 kantátu *Neprojdou váleční žháři* a roku 1953 *Kantátu o Fučíkovi*. Tato kantáta byla napsána na objednávku k oslavám 50. výročí narození a 10. výročí úmrtí Julia Fučíka. Dílo však nezůstalo zachováno, autor ho po premiéře zničil. Působení v Souboru Julia Fučíka Ištvanovi moc nepřineslo, na druhou stranu se zde seznámil se svou budoucí ženou, Věrou Ronzányiovou, se kterou měl dva syny²².

Důležitou částí jeho komponování byla spolupráce s činoherními scénami. Během 38 let vytvořil okolo 30 scénických hudeb. První z nich je *Čert na zemi*, dále napsal hudbu ke hře Aloise Jiráka *Jan Žižka* a pro inscenaci hry Gabriely Preissové *Gazdina roba*.

Nejvýznamnější byla pro Ištvana spolupráce s Brněnským rozhlasovým orchestrem lidových nástrojů a s okruhem znalců folkloru sdružených kolem něho. Pro tento orchestr byl důležitým členem díky jeho úpravám lidových písní. Orchester byl na několika zájezdech ve středním Slovensku, kterých se zúčastnil i sám Ištvan. Seznámil se zde čardášem, což je hra kendických muzikantů na Šariši. Díky tomu vznikla skladba *Šarišské čardáše*.

²¹ BÁRTOVÁ, J. *Miloslav Ištvan*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 1997. s. 18–22.

²² BÁRTOVÁ, J. *Miloslav Ištvan*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 1997. s. 22–28.

Velkou zálibu měl Ištvan také v objevování cizích kultur, oslovila jej zejména rumunská lidová hudba a její rytmus. Vznikly skladby *Sirba* a *Moldavský tanec*. Také kultura Romů přinesla další skladby, například *Jakha kale* a *Lolo dikhlo*.

V šedesátých letech vzniklo v Brně nové divadlo, které se pokoušelo započít éru moderního divadla. Z brněnských skladatelů se k tomuto snažení vedle Miloslava Ištvana připojili Josef Berg, Jan Novák a další. V této době vytvořil scénickou hudbu k devíti inscenacím, například *Sambo a lev* nebo *Ostrov strýce Artura*. Svaz československých skladatelů Brno vyčlenil několik podobných skladatelů a dal vznik Skupině A. Roku 1963 byla vyhlášena jako první skladatelská skupina v historii tohoto Svazu. Později se Skupina A dostala do sporů a nesouhlasů se Svazem československých skladatelů.

Miloslav Ištvan si zaznamenával hudební nahrávky na magnetofonový pás a poté z nich vytvořil soubor gramofonových desek, které měl popsané datem a krátkým popisem. Z těchto dat se můžeme dozvědět, kdy se setkal s novými osobnostmi nebo směry. Největší částí této sbírky byl folklor. Díky cestování získal nahrávky od Japonska přes Tibet a Írán až po Afriku. Na magnetofonové pásy si později nahrál i celé Bachovy Braniborské koncerty.

Magnetofonový pás Ištvanovi umožňoval nahrávat velké množství zvuků. Nahrával zvuky dětských hraček (zvonky, mlýnky, trumpety, fujary, štěrchátka), se kterými poté pracoval v elektroakustickém studiu brněnského rozhlasu. Tímto způsobem vytvořil první elektroakustickou skladbu, kterou nazval *Ostrov hraček*. Poprvé ji představil na Expozici experimentální hudby.

Miloslav Ištvan pedagogicky působil na Janáčkově akademii múzických umění už od maturitní zkoušky v roce 1947. Vyučoval hlavně kompozici a dirigování. Jeho třídou prošlo mnoho absolventů, například Aleš Hájek, Arnošt Parsch, Pavel Slezák nebo Miloš Štědroň. Ten však na vlastní žádost z Ištvanovy třídy odešel.

V šedesátých a sedmdesátých letech zásadně odmítal objednávky komorních souborů kvůli tradičnímu oposlouchanému nástrojovému seskupení, které mu nedávalo žádnou inspiraci. Nadšení se v něm vzbudilo až v osmdesátých letech, kdy vznikala nová uskupení s netypickým obsazením. První skladbu, *V rozbřesku přijď*, napsal pro pražský soubor *Ars cameralis* Lukáše Matouška. Soubor se zaměřoval na reprodukci středověkých děl a používal historické nástroje (zobcovou sopraninovou flétnu, tenorovou nebo altovou

krumhornu a chalumeau). Další skladbu si objednal soubor Barock Jazz Quintet, který spojoval jazzovou improvizaci se škálou technik soudobé hudby. Skladba byla podobná té první, protože v ní zanechal sedmidílné členění a interpunkční charakter krátkého refrénu.

V roce 1982 se na Ištvana obrátil Evžen Zámečník, který zakládal soubor žesťových nástrojů a chtěl posoudit, jaké bude nejvhodnější obsazení nástrojů. Stejnou otázku položil i Jindřichu Pravečkovi v Praze. Oba skladatelé se shodli na deseti hráčích, tři trubky a basová trubka, dva lesní rohy, dva trombony, eufonium a tuba. Ištvan dodal ještě jednoho hráče na bicí nástroje. Došlo ke vzniku souboru Brno Brass Band. Ištvan pro tento soubor napsal skladbu nazvanou *Rytmy a tance* pro Brno Brass Band.

Ke konci života byl mezi zakládajícími členy Občanského fóra na Janáčkově akademii múzických umění a byl také navržen na místo rektora školy. Tento návrh ale Ištvan odmítl. Dále se chtěl Miloslav Ištvan podívat ještě do Francie, kde chtěl napsat *Canto V* pro magnetofonový pás. V lednu se setkal s rektorkou JAMU a zástupci herecké fakulty, se kterými projednával osamostatnění divadelní fakulty a obsazení funkce budoucího děkana. Napsal skladbu *Makrosvěty pro soubor čtyř hráčů na bicí nástroje*. Partitura obsahovala i hru na květináče v šesti různých velikostech. Skladba byla určena pro 4 hráče hrající na 74 nástrojů a je dokonalostí rytmu a barvy. Byla dokončena v lednu 1990 těsně před jeho smrtí. V roce 1991 Makrosvěty získaly Cenu české a slovenské hudební kritiky.

3.3 Josef Kšica

Josef Kšica se narodil 11. listopadu 1926 v Pivonicích a zemřel 25. září 2001 v Bystřici nad Pernštejnem. Nejvíce je znám jako hudební pedagog, sbormistr a hudební skladatel. Říká se, že svými pracovními metodami předešel svou dobu. Patří mezi jedny z mála učitelů, kteří pracují s dětmi tvůrčím způsobem ve výuce hudební výchově. Tímto způsobem pracoval ještě dříve, než se začínal propagovat a požadovat Orffův Schulwerk. Jeho syn Josef působí jako ředitel kůru v pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha.

Po odchodu z měšťanské školy v letech 1941–1945 začal studovat učitelský ústav v Novém Městě na Moravě. Hudební vzdělání si rozšířil studiem hry na příčnou flétnu na brněnské konzervatoři při zaměstnání (absolvoval v roce 1965). Jako učitel působil nejdříve v Bystřici nad Pernštejnem, kde vyučoval půl roku. Později se odstěhoval na Hlučínsko, kde působil jako učitel hudební výchovy na obecné škole v Hlučíně na Dlouhé Vsi.

Vyučování v páté třídě umožňuje Kšicovi odhalovat složitosti kraje a lidu a pronikat do událostí a problémů. Začíná se projevovat touha vytvořit pro tento lid něco víc, než jen být učitelem. Z páté třídy vytvořil první článek dlouhého a pestrého řetězce sborového zpěvu v Hlučíně. Pro tento sbor složil drobnou píseň *Hnědé brázdy vzbudily se, na zimu již zapomněly*. V dalším roce se Josef Kšica přesunul do chlapecké měšťanské školy a vyučuje hudební výchovu na gymnáziu.

Stále více poznával zpěvnou řeč dětí a začínal být ovlivněn nářečím a lidovou intonací Slezska. Založil chlapecký sbor, kterému říká „synci“ a sbor se oblékal do bílého oblečení. V roce 1948 už vystupovali v operním divadle v Ostravě na koncertě Československého červeného kříže k narozeninám prezidenta Edvarda Beneše. Na koncertě vystupovali i zpěváci z Opavy se sbormistrem Kuznikem, z Karviné se sbormistrem Čížkem a z Hrabůvky se sbormistrem Kulínským. Sbor zpíval Kšicovy úpravy slezských lidových písní, které pak natáčeli v ostravském rozhlasu.

Společné vystoupení s dívčím sborem měšťanské školy pod vedením Bohumila Mrhálka proběhlo v předvánoční době, kdy zpívali koledy a vánoční písně na náměstí před radnicí. Zde také zaznělo vůbec první provedení skladby s názvem Dětské koledy pro dětský sbor, sólo a harmonium. V této době už vede i smíšený sbor města, chrámový sbor a hraje na flétnu v městském orchestru.

Po absolvování základní vojenské služby byl na žádost okresního školního inspektora poslán do Kravař (1948–1950). V Kravařích učil hudební výchovu ve všech třídách druhého stupně a založil dětský sbor a orchestr. Působením v orchestru získal důvěru pro další spolupráci díky Oskaru Klaskovi a kapelníku Jindřichovi Czernému. Kšica rozvíjel nástrojové dovednosti dětí na smyčcové nástroje, pořizoval dechové nástroje a zapojoval děti do orchestru kravařské dechovky.

Josef Kšica sbíral lidové písně a zvyky. Po večerech sedával se stařenkami a rozprávěl s nimi o zvycích, písních a vzpomínkách. I on sám vyprávěl o svém rodném kraji. Se stařenkami pracoval jednotlivě, aby se vzájemně neovlivňovaly a nerušily. Snažil se zaznamenat texty a písně, které chtěly zachovat svým dětem. Zaznamenával text a intonaci podle zpívaného originálu a poté celou část přezpíval pro kontrolu. Po správnosti zápisu se dopsaly další sloky. Při nesrozumitelnosti textu měla poslední slovo vždy stařenka. Některé písně mají humorný až škádlivý text, některé jsou mateniky.

V dalších letech se vrátil do rodného kraje, Vysočiny, kde začínal učit ve Věchnově na jednotřídní škole. V této době si začal rozšiřovat aprobaci z hudební výchovy a pracovního vyučování pro školy I. cyklu. Díky znalostem a zkušenostem začal zhotovovat přesně vyladěné a znějící orffovské hudební nástroje.

Roku 1960 se vrátil zpět do Bystřice nad Pernštejnem. Při celém svém působení zde byl jedním z nejvýznamnějších spolupracovníků kabinetu hudební výchovy Krajského pedagogického ústavu v Brně a vedoucím kabinetu hudební výchovy OPS v okrese Žďár nad Sázavou. Při své učitelské profesi zakládal na školách pěvecké sbory. Celkem jich založil sedm, ale nejvíce je známý smíšený sbor Vysočina a dětský sbor Kohoutek. Úroveň a kultivovaný projev obou sborů přinesly spolupráci se skladateli, kteří Kšicovým sborům věnovali rukopisné novinky. Mezi nimi se objevil Josef Blatný, Zdeněk Blažek, Petr Fiala, Miloslav Ištvan, Zdeněk Kaňák, Jaroslav Kříčka, Vojtěch Mojžíš, Dalibor Spilka a další.

Josef Kšica pořádal řadu seminářů a ukázkových hospitací na své škole v Bystřici nad Pernštejnem i v kraji. Sjížděli se sem učitelé, aby viděli tvůrčí a radostnou práci s dětmi ve výuce hudební výchovy. Součástí seminářů a hospitací byla i exkurze ve vzorně vybudované hudební síni. Velký kus práce udělal s dospívající mládeží v oboru estetická výchova na gymnáziu v Bystřici nad Pernštejnem jako učitel hudební výchovy. Také zde založil smíšený studentský sbor k obohacení kulturního života.

Od roku 1965 se Josef Kšica věnoval nejvíce práci ve smíšeném pěveckém sboru Vysočina v Bystřici nad Pernštejnem. Zároveň vyučoval na základní škole. Nejdříve dával přednost lidové písni a současně nové tvorbě, která se postupem času stávala převážnou částí repertoáru. Také si uvědomoval, že sboru chybí pěvecká znalost renesanční polyfonie k vyšším pěveckým cílům. Tuto renesanční polyfonii nastudoval a ve sboru praktikoval. Mimo jiné šlo i o upevnění samostatného vedení hlasů. Skladby většinou prováděl a capella. Tím dosáhl čisté intonace, harmonickému cítění a bohatého sborového zabarvení.

Mnoho hudebních aktivit ale nezabránilo tomu, aby Kšica zkomponoval několik komorních hudebních děl. Tak vznikla skladba *Vernisáž pro flétnu* a cyklus sólových písní světského i duchovního charakteru *Dvojzpěvy z Vysočiny*. Dále vznikly písně pro nejmenší zpěvačky v mateřské škole, sborové skladby pro dětské a dospělé sbory různých kategorií. Také upravoval lidové písně a krajové lidové tance pro dechový orchestr.

Významnou osobnost z Josefa Kšici vytvořily organizační schopnosti, kulturní a společenský rozhled a dar jednat s lidmi. Tam, kde kulturní život byl slabý, maximálně ho rozšířil. Se svými pěveckými sbory absolvoval několik úspěšných zájezdů nejen po České republice. Díky jeho osobnosti se v Bystřici nad Pernštejnem představilo mnoho vynikajících sborových i jiných uměleckých těles. Jeho zkušenosti se uplatňují v pěveckých organizacích a v organizaci a přípravě dalšího vzdělávání učitelů hudební výchovy a sbormistrů.

V roce 1984 musel kvůli onemocnění svoji pedagogickou činnost ukončit. V dalších letech působil jako sbormistr do roku 1987. Ve Žďáře nad Sázavou vyšly dvě jeho knihy v edici Okresního kulturního střediska. Byla to *Metodika dětského sborového zpěvu*²³ a *Zpívané suity*²⁴.

Roku 1997 byl pozván na otevření expozice Zámeckého muzea v Kravařích. Pro obohacení sbírky muzea připravil kopii sbírky písní, kterou napsal v Kravařích a věnoval ji hlučínskému lidu a městu Kravaře. Ředitel muzea PhDr. Erich Šefčík navrhl vydat sbírku tiskem.

²³ KŠICA, J. *Metodika sborového zpěvu se zaměřením na dětské sbory*. Žďár nad Sázavou: OKS, 1988.

²⁴ KŠICA, J. *Zpívané suity: metodický materiál pro pěvecké sbory mateřských škol*. Žďár nad Sázavou: OKS, 1987.

4 Hudba ve městě

4.1 Hudební akce

Koncerty *Kruhu přátel hudby* mají v Bystřici nad Pernštejnem vysokou úroveň. V mnohých městech už zanikají, jako například v Novém Městě na Moravě nebo ve Žďáře nad Sázavou. Díky *Kruhu přátel hudby* navštívil kulturní dům Pavel Šporcl, Janáčkovo kvarteto, Václav Hudeček, Karel Košárek, Kvarteto Bohuslava Martinů a další.

Tradiční *Majáles Zubří země* se pořádá od roku 2011 vždy začátkem května. V dopoledních hodinách projdou městem studenti středních škol a setkají se u amfiteátru na náměstí. Proběhne soutěž o královnu a krále majálesu a v odpoledních hodinách se v areálu zemědělské školy koná hudební festival s celou řadou doprovodných programů. V letošním roce (2016) vystoupila z těch známějších skupin skupina Jaksi Taksi a v minulých ročnících například Koblížci (2012), En.dru (2014) nebo Děda Mládek Illegal Band (2014).

V květnu se v Bystřici nad Pernštejnem také koná jednodenní pěvecká přehlídka dětských sborů *Zpíváš, zpívám, zpíváme*. Tato pěvecká přehlídka byla poprvé uspořádána v roce 1997 a hlavním organizátorem je Mgr. Jaroslav Sláma ze Základní školy Tomáše Garrigua Masaryka. Přehlídky se pravidelně účastní několik sborů místních, ale přijíždí i sbory například z Lelekovic, Olešnice na Moravě, Letovic, Žďáru nad Sázavou, Nového Veselí, Tišnova a Nedvědice. Jak už to na přehlídkách bývá, na konci zpívají všechny sbory společnou píseň. V roce 2017 se uskuteční již 20. ročník. Tato přehlídka není soutěžní, ale má přinést radost jak zpěvákům, tak posluchačům. Zpěváci pocítují méně trémy, napětí a nervozity. Akce je určena pro sbory s věkovou hranicí do 15 let.

Další z úspěšných akcí je hudební festival vážné hudby *Concentus Moraviae*. V Bystřici nad Pernštejnem se pořádají koncerty od druhého ročníku, tj. od roku 1997. 5. června 1999 se festival zahajoval v Bystřici nad Pernštejnem. O týden později se uskutečnil další koncert v Rytířském sále na hradě Pernštejn. V rámci *Concentu Moraviae* se v Bystřici nad Pernštejnem představili Lenka Dusilová, harfenistka Jana Boušková, varhaníci Marek Toporowski a Waclaw Golonka, Pražská komorní filharmonie pod vedením švýcarského dirigenta Kaspara Zehndera.

Festival *Bystřické léto* vznikl díky narůstajícímu zájmu obyvatel o kulturní a společenské dění. Tento druh festivalů funguje vždy díky nějaké organizaci. I tento se pořádá díky nezávislému občanskému sdružení Zapnuto Bystřice. Sdružení organizuje i jiné akce, například vepříčkové hody na náměstí nebo *Slévárenské sympozium*. Multižánrový festival *Bystřické léto* začíná v průběhu měsíce června a končí v srpnu. Skládá se z několika menších festivalů – *Pelíšek fest*, *Dopoledne s dechovkou*, *Folk country náměstíčko*, *Jazz Rock náměstíčko*, *Revival náměstíčko*, ochotnická divadla a *Balady a romance*. V roce 2008 si posluchači mohli užít i soutěž DJů a *Hip hopovou noc* před *Pelíšek festem*.

První *Pelíšek fest* se pořádal už v roce 2007 a zahrály na něm pouze hudební kapely z Bystřicka. Představila se skupina *Ecce Homo*, *Parantampareil*, *Sensitive Hate*, *Kroky*, *Goback*, *Bohouš*, *Bruker* a *Arzenal*. Mladší skupiny nechybějí na *Pelíšek festu* ani posledních letech. Nové bystřické hudební skupiny zde mají možnost se zviditelnit a získat nové fanoušky. Pro větší zviditelnění festivalu a nalákání větší skupiny posluchačů jsou zváni také známější interpreti. V Bystřici nad Pernštejnem už vystoupil *XindlX*, *Vypsaná Fixa*, *O5* a *Radeček*, *Zakázaný ovoce-Ukradený ovoce* a *Mandrage*.

Další část Bystřického léta, *Balady a romance*, pořádá Smyčcový orchestr Něhoslava Kyjovského od roku 2007. Orchestr navázal spolupráci s rockovou kapelou *Arzenal* a vytvořil tento projekt. Tento koncert je v Bystřici nad Pernštejnem velmi žádaný a těší se velké návštěvnosti. Každý rok si orchestr zve ještě další hosty, například *Společenství šermu* a ohně *Ad Infinitum* nebo irskou taneční skupinu *Démáirt*²⁵.

4.2 Základní umělecká škola

„Hudební škola v Bystřici nad Pernštejnem byla založena 1. 3. 1956. Jako vedoucí nastoupil Jiří Vejr, který doposud vyučoval na Hudební škole v Březové nad Svitavou – housle. Na půl úvazku nastoupila Hermína Gregušová – klavír. Vyučovalo se v místnostech literní školy – Náměstí č. 60. (...) Protože vyučování ve staré literní škole trvalo do půl čtvrté odpoledne, začínali jsme ve čtyři hodiny. Večerní doba neprospívala ani učitelům. Zabírali jsme 2 hromadné učebny v prvním poschodí. Jiří Vejr – ředitel HŠ – vyučoval hře na housle, Vlasta Holubová – učitelka HŠ nastoupila 1. 9. 1957 – hře na klavír a přípravné

²⁵ Balady a romance informace. SONK [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.sonk.cz/index.php/obsah/ukaz/balady-a-romance-informace>

*hudební výchově. Majetkem HŠ byla 2 nová pianina, konferenční stůl, 2 křesla, část notového materiálu, 20 nových pultů.*²⁶

Postupem času přicházeli noví učitelé, mezi které patřil Stanislav Šebesta, Rudolf Zavadil, Jaroslav Matoušek, Josef Pavlíček, Karel Brychta, Alois Kejda, Libor Coufalík nebo Něhoslav Kyjovský. Od roku 1962 výuka probíhala nejen v místnostech školy na náměstí, ale i v nově upravených prostorách nad samoobsluhou. Zde začali vyučovat další učitelé (Otýlie Bémová, Aleš Vítek, Věra Holasová, Josef Podolský, Jiří Belehrad, Eduard Valdhans a další). Otevírá se nový obor – výtvarná výchova²⁷.

V hudební umělecké škole se vystřídalo několik generací učitelů, ředitelů a nespočet dětí. Po Jiřím Vejrovi vedl školu Jaroslav Matoušek, Vlasta Holubová, Něhoslav Kyjovský, Josef Pavlíček, Růžena Čechová, Svatopluk Bagara, Eva Bagarová a nyní Milada Krásenská. Název školy prošel mnoha úpravami. Z názvu Hudební škola, přes Lidovou školu umění, na Základní umělecká škola.

Škola neměla svoji vlastní budovu a za své působení vystřídala mnoho pronajatých místností. Jak bylo zmíněno, na začátku se vyučovalo ve dvou třídách literární školy č. 60. O rok později získala dvě samostatné učebny ve dvoře v přízemí domu č. 59. Po krátkém působení houslového oddělení v hromadné učebně učňovského internátu pod kostelem se oddělení přesunulo do místnosti bývalého obchodu na náměstí č. 58. Dechové oddělení se přestěhovalo do místnosti bývalé vinárny U Ptáčků. Ve školním roce 1969/1970 škola získala další dvě místnosti v budově Základní devítileté školy, kde se vyučoval výtvarný obor a hudební nauka. V tomto roce také ředitel Kyjovský podal návrh na stavbu nové budovy pro školu, která by sloužila i veřejnosti, protože staré místnosti nevyhovovaly jak hygienicky, tak technicky. Jednání o stavbě nové budovy trvalo příliš dlouho a návrhy byly zamítnuty. Až v roce 1978 byly předloženy návrhy Projekce Brno, které byly limitovány částkou 2 miliony korun a územím v Zahradní ulici. Stavba byla zahájena v roce 1980 a 24. února 1982 proběhla slavnostní kolaudace. Budova byla nová, ale malá a v budoucnu bylo třeba řešit rozšíření a přístavbu. Vyučování probíhalo v sedmnácti třídách a v upraveném prostoru sklepa vznikla třída pro výtvarný obor. Základní umělecká škola sídlila v ulici Zahradní celých 30 let, měla i několik dalších působišť, například pavilon mateřské školy na ulici Antonína Šťourače, kde se vyučovaly hlavně dechové

²⁶ Kronika Základní umělecké školy

²⁷ BAGAROVÁ, E. Z kroniky bystrické ZUŠ. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/4, I. ročník, s. 10.

(E. Makovský, Š. Husák) a bicí nástroje (M. Náhlík) a měl zde zkušebnu dechový orchestr. V okolních vesnicích škola zavedla svá detašovaná pracoviště, která dodnes zajišťují škole mnoho žáků. Tyto pracoviště můžeme najít v Dalečíně, Dolní Rožince, Strážku a ve Štěpánově nad Svratkou.

Rok 2011 přinesl pro základní uměleckou školu možnost postavení nové a větší budovy. Z bývalé budovy se po rekonstrukci stala mateřská škola, která se musela také přestěhovat ze starého areálu, který už stavebně nevyhovoval. Nová budova umělecké školy se začala stavět v blízkosti II. základní školy a gymnázia. Stěhování do provizorních prostor ale ztížilo práci učitelům. Vedení školy, ekonomická část a část učitelů hudebního oboru se přesunuli do budovy bývalého Městského úřadu na náměstí T. G. Masaryka. Výtvarný obor a další část hudebního oboru se přestěhoval na Základní školu Tomáše Garrigua Masaryka. V Kulturním domě si zřídil provizorní zkušebnu dechový orchestr a přestěhovala se sem i poslední část hudebního oboru. Slavnostní otevření a prohlídka nové budovy Základní umělecké školy v ulici Nádražní 615 proběhlo 10. září 2012. V průběhu dne vystoupil dechový orchestr, žáci a učitelé. Nová budova má bezbariérový přístup, 18 tříd, 2 velké sály a zkušebny s jevištěm. Výtvarný obor získal větší prostor s kreslírnu a modelovnou²⁸.

Na začátku měla škola pouze houslové a klavírní oddělení, ke kterému později přibylo i taneční oddělení. Toto oddělení mělo velké množství žáků, ale na škole nemělo své dlouhodobé trvání. Několikrát se obnovilo a zaniklo. Nástupem učitelů dechových a akordeonových nástrojů se škola rozšířila o tato oddělení, která byla a jsou velmi úspěšná. Také zde byla snaha o založení literárně-dramatického oddělení, které se nyní udržuje formou divadelního kroužku. Velkou roli hraje i výtvarné oddělení, které se postupně rozšiřovalo a případně doplňovalo svými výtvary celou řadu koncertů a besídek. Spolupracovalo také s hnutím *Na vlastních nohou*²⁹.

Žáci a soubory školy získávají dobré umístění v okresních, krajských a celostátních soutěžích dodnes. Předchází tomu samozřejmě dlouhé a vyčerpávající trénování. Uvedu zde pár vybraných umístění. Druhé místo získal v krajském kole soutěže LŠU (1980/81) Marek Lacios ve hře na violoncello, v ústředním kole (1990/91) získala 3. místo ve hře na akordeon Markéta Plánková, duo Miroslav a Martin Gloserovi získali 3. místo v okresní

²⁸ BAGAROVÁ, E. Otevření nové Základní umělecké školy. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/9, VII. s. 1.

²⁹ OLIVOVÁ, M. *Almanach ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem 1956–2006*. 2006. s. 22.

soutěži ve hře na akordeon (1993/94), 2. místo získal Jaroslav Nunvář v ústředním kole ve hře na tubu, první místo získali v okresním kole smyčcových nástrojů (1995/96) David Kobza a Miroslava Trojáková a první místo v celostátním kole (2005/06) obsadila Anežka Šejnohová ve hře na příčnou flétnu. Mezi slavné absolventy této školy můžeme zařadit například Radima Linharta, držitele světového rekordu zapsaného v Guinnessově knize rekordů za hru více než 3 500 písní a skladeb z paměti, Josefa Kšicu mladšího, varhaníka a ředitele kůru katedrály sv. Víta v Praze, a houslistku Irenu Svačinovou, členku Orchestru Bohuslava Martinů.

Ve dnech 12. a 19. května 2006 Základní umělecká škola oslavila padesát let od založení. Slavnostní koncert se konal v prostorách Kulturního domu. Návštěvníky vítal dechový orchestr u vchodu pochodovými a orchestrálními skladbami. Koncert zahájil dětský pěvecký sbor Studánka a následovala vystoupení žáků od nejmenších k nejpokročilejším. Celý koncert moderovala Eva Bagarová, která v té době byla ředitelkou školy. Připomněla také zajímavé události a osobnosti z historie školy. Na závěr se představili bývalí absolventi, kteří studují na konzervatořích³⁰.

Na konci roku 2008 navštívili žáci a učitelé školy slovenské město Vranov nad Topľou, se kterým škola obnovila spolupráci. Základní umělecká škola Alexandra Dubčeka ve Vranově oslavovala 50. výročí založení školy. Žáci si připravili koncert pro vranovské publikum a vystavili práce z výtvarného oboru. Na koncertu se podíleli žáci ze tříd Marty Olivové a Milady Krásenské. Dále se představila Veronika Šerá, která zahrála ústřední melodii z filmu *Podraz*, Marie Jindrová s Anežkou Šejnohovou zazpívaly za klavírního doprovodu Markéty Černé *Dvojzpěvy z Vysočiny*. Další koncert si také připravil dechový orchestr pod vedením Štěpána Husáka. Učitelé obou škol si vyměnili zážitky a zkušenosti, které mohou vést ke zlepšení výuky³¹. V dubnu 2009 do města přijeli učitelé se žáky ze Základní umělecké školy Alexandra Dubčeka. Své dovednosti ukázali v připraveném výchovném koncertu pro veřejnost a také uspořádali večerní koncert společně s žáky místní umělecké školy. Představil se lidový soubor Šašinka, dětský folklorní soubor Cifroško, tanečníci, hudebníci a žáci z dramatického oboru. Ze Základní umělecké školy

³⁰ ROBOTKOVÁ, N. Základní umělecká škola oslavila svoje výročí. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 10.

³¹ BAGAROVÁ, E. Základní umělecká škola ve Vranově nad Topľou. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/1, IV. ročník, s. 15.

v Bystřici nad Pernštejnem se mimo jiné představil i dětský pěvecký sbor Pramínek a Studánka³².

V roce 2010 se uskutečnil 6. ročník mezinárodního soutěžního setkání hráčů na akordeon v Popradu na Slovensku. Setkání se účastnilo přes padesát soutěžících a příznivců akordeonu z Polska, Litvy, Srbska, Slovenska, Ukrajiny a České republiky. Nechyběli žáci akordeonové třídy Milady Krásenské, kteří získali mnoho zkušeností a inspirace od hráčů z jiných zemí³³.

Ve školním roce 2014/2015 navštěvovalo Základní uměleckou školu v Bystřici nad Pernštejnem 405 žáků, které vyučovalo 22 odborných pedagogů. Při působení školy vznikl nový spolek uměleckého vzdělávání – ART, který nabízí vzdělávání dětem i dospělým, kteří mají zájem o hudbu a výtvarné umění. ART uskutečňuje kolektivní a individuální kurzy, například *S písničkou u klavíru*, *Hudba a počítač*, *Kurz mysliveckého troubení*, *Výtvarné kurzy pro rodiče s dětmi*, *Muzikoterapie* a další. Pro akordeonové oddělení byl zakoupen nový digitální akordeon Roland³⁴. Na konci školního roku přijal starosta města úspěšné žáky a jejich pedagogy na radnici. V novinovém článku je uvedeno: „*Přijetí a ocenění úspěšných žáků ZUŠ a jejich pedagogů starostou města BnP je projevem skutečné podpory, zájmu a další motivací pro jejich studium uměleckých oborů. Tito mladí lidé jsou budoucností Bystřicka a jejich dovednosti a osobní kontakt s uměním je příslibem pro rozvoj kultury i celkové kulturnosti regionu.*“³⁵

4.3 Vokální soubory

Sborový zpěv v Bystřici nad Pernštejnem je nedílnou součástí života města. Zachované materiály nám dokazují pracovitost a úsilí ve snaze vynikat v pěveckém oboru. Město se může chlubit několika úspěšnými spolky či sbory. Ať už se jedná o spolek Věnava, pěvecký odbor Sokola, sbor Vysočina, který vedl Josef Kšica a dokázal s ním vyhrávat pěvecké soutěže či dětský pěvecký sbor Kohoutek, který těšil všechny posluchače a získal si dobré jméno. V současné době město krásně reprezentuje sbor Studánka, který má

³² BAGAROVÁ, E. Setkání dětí ze ZUŠ Bystřice n. P. s dětmi z Vranova n. T.. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/5, IV. ročník, s. 10.

³³ KRÁSENSKÁ, M. Bystřičtí akordeonisté na mezinárodní soutěži v Popradu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2010/12, V. ročník, s. 8.

³⁴ MACHÁČKOVÁ, L. Základní umělecká škola v novém školním roce. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2014/8, IX. ročník, s. 7.

³⁵ KRÁSENSKÁ, M. Starosta přijal na radnici úspěšné žáky ZUŠ. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2015/6, X. ročník, s. 10.

nakročeno k dalšímu rozvoji. Nesmíme zapomenout na sbor Alter Ego, ve kterém se scházejí členové ve svém volném čase a také na školní sbory.

4.3.1 Čtenářsko-pěvecký spolek Věnava

„Za jméno spolku určen jednohlasně název „Věnava“. Jméno muže toho, jenž dle pověsti v kraji nebo okolí Pernštýnském za času velkomoravské říše co uhlíř žil, který náramnou tělesnou silou obdařen byl; neboť, potkav se jednou se zubrem, popadl ho za rohy, provléknul mu nosem vrbový prut, přivedl jej pak ke dvoru královskému, kdežto před králem a dvořany zvířeti jedním rázem hlavu sťal. Král, nemálo tak velké síle a smělosti se obdiviv, daroval statečnému Věnavovi celou krajinu, kterou s výšiny, on něho posud obydlené obezřít mohl; takto stal se prý Věnava praotcem panů z Pernštýna.“³⁶

Spolek Věnava byl založen 28. ledna 1865 jako čtenářský a v roce 1869 byl rozšířen i na pěvecký. Znak spolku byl stejný, jako znak města Bystřice nad Pernštejnem, tj. půl hlavy zubra, půl orlice a v modrém poli heslo „Nedejme se“. Nejdříve se spolek scházel v domě číslo 62 a v roce 1867 se přestěhoval do domu číslo 9 majitele Antonína Šmídka. Pro své členy zřídil knihovnu a předplácel časopisy, do kterých patřily *Národní noviny*, *Zlatá Praha*, *Orlice*, *Hlas* a mnoho dalších. Spolek se skládal z předsedy (Peregrin Fiša), místopředsedy, ředitele zpěvu, jednatele, pokladníka, hospodáře a členů výboru.

Když chtěl někdo do spolku vstoupit, musel si zažádat o členství a přijat byl až po přednesení žádosti na valné hromadě spolku. Samozřejmě se našlo i pár nespokojených členů. Ti spolek v roce 1969 opustili a založili nový čtenářský spolek Beseda, který měl své sídlo v domě číslo 167. Později se na valné hromadě projednávalo, zda by se tyto dva spolky nemohly sloučit v jeden, který by nesl zachované jméno Věnava. Ke spojení ale nedošlo.

Působení čtenářsko-pěveckého spolku Věnava obohatilo kulturu ve městě pořádáním různých besed, tanečních zábav, silvestrovských večerů, divadelních představení, vzdělávacích přednášek a dalších akcí. Z důvodu řádného nenahlášení jednoho z divadelních představení hry *Tatínkovy juchty* byla spolku uložena pokuta 50 zlatých a zastavena činnost do rozhodnutí. Zastavení činnosti bylo později odvoláno a pokuta snížena na 15 zlatých.

³⁶ Protokolární kniha č. 1

Spolek pořádal i sbírky pro zvláštní situace. Po vyhoření Národního divadla v Praze vybral od členů příspěvky a přidal 20 zlatých, kterými přispěl na opravu. Také pomáhal chudým dětem, pro které obstarával oblečení a pořizoval učební pomůcky do školy. Peníze vybral i na uspořádané besedě v roce 1886 ve prospěch pohořelých ve Frýdlantě. Na besedě zazněly Dvořákovy *Moravské dvojzpěvy* č. 6, Verdiho *Trubadúr* nebo sbor *Řekněte mně, větrové* a vybralo se 20 zlatých³⁷.

Spolek nacvičil mnoho divadelních her, kterými pravidelně těšil své publikum. Uvedu zde jen několik divadelních her: *Prodaná láska*, *Ošklivá paní*, *Dynamit*, *Stará škatule*, *Octář*, *Kříž u potoka*, *Vodní družstvo*, *Český sedlák*, *Pantofel a kord* (J. K. Tyl), *Zlatý pavouk*, *Zkažená krev*, *Vzhůru na manévr*.

Kolem roku 1900 začíná upadat zájem o spolek a na valných hromadách se samozřejmě probírá, jak zatraktivnit spolek pro mládež, která by život spolku osvěžila. V jednatelské zprávě z 25. března 1901 stálo: „*Pozorujeme-li činnost spolku Věnavy za rok minulý a přirovnáme-li jej k letům dřívějším, musíme uznat, že spolek náš nekráčí vpřed, nýbrž zůstává v činnosti daleko za lety minulými. Není to již ten nadšený, jarý život spolkový, kdy každý s láskou pracoval pro blaho spolku a byl hrdý na to, že je Věnavanem. Nynější život spolkový připadá jako živoření chorého starce, který kráčí pozvolným krokem ku hrobu. Nechci v této stručné zprávě rozebírat příčiny úpadku spolku, tuším, že jsou každému členu známy.*“³⁸

Život ve spolku se nezlepšil a spíše zanikal. Proto byly veškeré knihy předány Pflugrově knihovně. V roce 1909 se uskutečnila poslední valná schůze, na níž se členové shodli na zrušení spolku. Peníze, které byly v majetku spolku, byly z části věnovány na stavbu Národního divadla v Brně (6 000 korun) a zbytek byl odevzdán Sokolu v Bystřici nad Pernštejnem na stavbu nové tělocvičny. Zbylí členové přešli do pěveckého odboru Sokola.

4.3.2 Pěvecký odbor Sokola

Pěvecký odbor Sokola fungoval v letech 1908 – 1959. „*Zásluhou kronikáře odboru br. VI. Kříže možno činnost odboru sledovati od počátku jeho činností. - Tak se dovídáme, že se v Bystřici počal pěstovati sborový zpěv již v roce 1898 a utvořil se jakýsi ochotnický*

³⁷ ŠTĚPÁNEK, V. *Dějiny čtenářsko-pěveckého spolku Věnavy v Bystřici nad Pernštejnem*. Brno, 1932. S. 32.

³⁸ ŠTĚPÁNEK, V. *Dějiny čtenářsko-pěveckého spolku Věnavy v Bystřici nad Pernštejnem*. Brno, 1932. S. 59, 60.

*sbor, který zpíval při místních oslavách až do roku 1907.*³⁹ Ochotnický sbor do roku 1907 vedl Josef Sedmera. Z kroužku vytvořil Pěvecký odbor. Dva roky vedl sbor sbormistr Antonín Skřípský a po něm až do druhé světové války František Kadlec, který dovedl sbor k dobrým výsledkům. Po něm vedl Pěvecký odbor Alois Klejzar.

Ve svém repertoáru měl přes 100 nastudovaných sborů od Bedřicha Smetany, Josefa Bohuslava Foerster, Leoše Janáčka, Pavla Křížkovského a dalších skladatelů. Peníze na nákup notového materiálu získávali jednoduše. Kdo přišel pozdě, musel zaplatit pokutu v hodnotě šestáku. Nejvíce skladeb zpíval sbor od Bedřicha Smetany. Při konání významných, ale i méně významných akcí sbor nikdy nechyběl, ať už se jednalo o oslavy, slavnosti, památné dny, koncerty nebo akademie⁴⁰.

V letech 1926–1930 nacvičoval s odborem kapelník Národního divadla v Brně a šéf Královské opery v Kluži Stanislav Staněk-Doubravský a úroveň sboru rostla.

V roce 1935 vznikla Pěvecká župa západomoravská. Pěvecký odbor Sokola se stal její součástí s 31 členy. Také se stal členem Pěvecké obce československé v Praze. V těchto spolecích zasedal jako zástupce bystřického odboru František Kadlec a Vladimír Kříž. Členství v župě znamenalo účast na župních pěveckých slavnostech v Třebíči v roce 1936.

Na začátku fungování odboru byl pouze mužský sbor. Od roku 1907 se stal smíšeným sborem díky nárůstu přihlášek žen. Ze smíšeného sboru se posléze vytvořil ženský, ale rozpadl se kvůli mateřským povinnostem členek. Snahu o obnovení ženského sboru projevila Marie Ištvanová, rozená Svobodová, v roce 1926. Obnova trvala krátký čas, protože se sbor opět rozpadl. Poslední obnovení bylo v roce 1934, opět Marií Ištvanovou, kterému pomohlo 24 zpěvaček. Společně s mužským sborem nacvičili *Českou píseň* od Bedřicha Smetany pro vystoupení na slavnostním večeru 50. let od úmrtí B. Smetany.

K oslavám 30. jubilejního roku založení Pěveckého odboru Sokola byla uspořádána druhá župní slavnost v Bystřici nad Pernštejnem. Účinkovalo zde mnoho pěveckých župních spolků, například Janáček z Třebíče, Hlahol z Třebíče, Foerster z Jihlavy, Hlahol ze Znojma, Smetana z Telče nebo Květnice z Tišnova. Celkový počet zpěváků byl 300.

³⁹ Horácké listy, číslo 23 ze dne 4. května 1937, ročník 29–34.

⁴⁰ KRAJINA, E. *Památník Pěvecké župy západomoravské: O prvních společných pěveckých slavnostech v Třebíči ve dnech 30. a 31. 5. 1936.* Třebíč: Knihtiskárna Mojmíra Kubeše, 1936. s. 23–24.

Činnost Pěveckého odboru aktivně trvala až do roku 1939, ale zájem postupně slábl. Ještě v roce 1934 dostal odbor pozvání od Československého červeného kříže na účinkování na *Benátské noci*. V tomto roce se konala také slavnost k otevření nové sokolovny, kde sbor cvičil v „loutkovém sále“ s harmonikou každé pondělí a čtvrtek. V roce 1936 se uskutečnil první župní dirigentský kurz v Třebíči, kterého se zúčastnil František Kadlec a Marie Ištvanová. V roce 1941 se uskutečnil koncert Pěveckého sdružení moravských učitelů, který bystřický odbor organizoval⁴¹.

Po skončení druhé světové války začal odbor znovu cvičit k události 40 let Pěveckého odboru. V roce 1949 se nacvičovaly skladby Bedřicha Smetany k oslavám jeho 125. narozenin. Sbor v té době řídil Alois Klejzar. Po roce 1949 došlo k postupnému ochabnutí vývoje sboru. Členové postupně stárli a získat mladé zpěváky se nedařilo. Členové se museli účastnit různých politických školení nebo schůzí strany. Chystaný květnový koncert roku 1950, na který se cvičily Dvořákovy sbory, se musel odložit na podzim, ale ani ten se neuskutečnil. Na žádost rodiny Beranové se sešel mužský sbor, aby zazpíval na pohřbu podplukovníka generálního štábu zahraničního vojska Jindřicha Berana 15. října 1950. Sbor nacvičil skladby z *Osudu rukou*, *Hnědá brázda* a *Hrobe tichý* od J. B. Foerster a *Ó vlasti má* od Slavíka.

Toto vystoupení sboru bylo poslední, protože vyšlo nařízení, které omezuje Sokola pouze k tělovýchově a ne ke kulturní činnosti. S odborem se rozloučil i dlouholetý kronikář Vladimír Kříž posledním zápisem: „*Loučíme se neradi s naším pěveckým odborem Sokola, s nímž jsme byli, zejména my starší, spjati a který jsme tak rádi navštěvovali. Dal Bystřici a kraji, svým zpěvem, svými koncerty mnoho, dával opravdovou zpěvní kulturu vysoké úrovně, na níž se bude celou veřejností vždy dobře a s uznáním vzpomínati. A nemůžeme si nic jiného přát, než-li: „na brzkou opětovnou shledanou v pěveckém odboru Sokola v Bystřici nad Pernštejnem.*“⁴²

4.3.3 Pěvecký sbor Vysočina

O pokračování sborové činnosti v Bystřici nad Pernštejnem se zasloužil Josef Kšica, který v roce 1965 pozval muže a ženy k projednání pokračování ve zpěvu. Přihlásilo se 7 mužů a několik žen z bývalého Pěveckého odboru Sokola. S celkovým počtem 37 členů vznikl nový smíšený sbor s názvem Vysočina. Nejdříve se zkoušky konaly v čítárně městské

⁴¹ Kronika Pěveckého odboru Sokola

⁴² Kronika pěveckého odboru Sokola

knihovny na staré radnici, a to každé pondělí od 19 do 21 hodin. Později se zkoušky přesunuly do kavárny v hotelu Přehrada.

O sboru napsal předseda Městského národního výboru František Hanák: „*Pěvecký sbor má svůj vlastní vnitřní život. Je to nemalý kolektiv, ale lidé v něm mají k sobě blízko. V jeho řadách je mnoho členů, kteří zpívají od jeho založení. Nehledí se na různost povolání, ani na věkové rozdíly. Jsou tu dělníci, úředníci, učitelé, lékaři, zdravotní sestry, ženy z domácností i důchodci. Každý z nich má pocit kolektivní odpovědnosti za úspěšné reprezentování sboru. Pro mnohé z nich je zpívání ve sboru jediným koníčkem. Členové sboru se účastní nejen kulturního, ale i veřejného a společenského života ve městě. Tento kolektiv nezpívá jen proto, že má rád zpěv, ale proto, že jím chce potěšit druhé a říci jim i něco víc.*“⁴³

Dne 19. ledna 1966 se po půlroční snaživé práci uskutečnil první koncert ve spolupráci s dětským sborem I. Základní devítileté školy a sólisty J. Greplem a J. Jinkem z Nového Města na Moravě. Sólisty doprovázela paní Marie Popelková z Nového Města na Moravě a sbor Vysočina doprovázela učitelka Lidové školy umění v Bystřici nad Pernštejnem, Vlasta Matoušková. V tomto roce se sbor připravil ještě na druhý koncert společně s doprovodem dětského sboru. Na klavír je opět doprovodila Vlasta Matoušková.

Sbor se účastnil mnoha pěveckých přehlídek, soutěží a slavností Jihomoravského kraje. První takovou zkušenost získal 12. června 1966 na čtvrté pěvecké slavnosti Jihomoravského kraje ve Zbýšově u Brna. V programu zazněly písně jako *Hymna horníků*, *Ve jménu Jana Žižky*, *Jen leťte holubice* a *Smetanova Česká píseň*. Tohoto roku byl sbor přihlášen do Sdružení sborů Československé socialistické republiky. O rok později se uskutečnil první výměnný sborový koncert ke Dni horníků s *Hornickou písní* ve Zbýšově. Setkání vytvořilo první hlubší kontakty se sbory Jihomoravského kraje.

Důležitou roli pro Vysočinu sehrál rok 1967. Sbor se účastnil 4. června pěveckých slavností v Ivančicích. Zde převzal předseda městského národního výboru a zpívající člen Augustin Starý, jménem sboru a města, štafetový kolík pro Bystřici nad Pernštejnem v pořádání 6. pěveckých slavností pro rok 1968. Pro město to byla velká událost a znamenala velké úsilí městských orgánů a členů sboru. Muselo se odvodnit hřiště u základní školy a připravit nový povrch, kde byla postavena velká tribuna

⁴³ KŠICA, J. *20 let pěveckého sboru Vysočina*. Velké Meziříčí, 1985. s. 1.

pro 1 500 zpěváků. Dále se musely připravit kopie not pro všechny sbory, zajistit propagaci a pozvat Státní filharmonii Brno.

Sbor byl pozván na koncert pěveckých sborů v Polné, která se té doby pyšnila nejstarší sborovou tradicí na Vysočině. Koncertu se zúčastnily sbory celé Vysočiny a z Bystřice nad Pernštejnem vystoupil sbor Vysočina v doprovodu dětského sboru Kohoutek, které zastupovaly žďárský okres.

V roce 1968, 2. června, se uskutečnila dlouho připravovaná slavnost, které se účastnilo mnoho významných souborů. Mimo již zmiňované Státní filharmonie Brno s dirigentem Jiřím Pinkasem se zde předvedl dětský sbor Osnovnej šoly Franjo Vrunč ze Slovenj Gradce v Jugoslávii se sbormistrem Jože Leskovarem. Celkem se zúčastnilo 43 sborů Jihomoravského kraje a slavnosti navštívilo až 5 000 posluchačů. Na konci byl štafetový kolík předán zástupcům města Boskovice s pěveckým sborem Janáček.

Získávání a předávání nejen zkušeností, ale i notového materiálu bylo pro sbor důležitou součástí existence a úspěchů. Sbor spolupracoval se skladateli, uskutečnilo se několik setkání sbormistrů a výměnných koncertů. Jeden z nich proběhl s Horáckým smíšeným sborem z Jihlavy se sbormistrem dr. Janem Kostečkou 6. května 1970 v Bystřici nad Pernštejnem a 21. května stejného roku v Jihlavě.

Sbor se dále účastnil mnoha slavností, setkání a koncertů, kde zazněly písně o rodné zemi a jiné oslavné písně. Například při 8. pěveckých slavnostech Jihomoravského kraje ve Znojmě zazněla poprvé hymnická píseň *Moje země* s hudbou Zbyňka Mrkose a textem Josefa Kšici. V Herálci, při otevření kulturního domu, si mohli členové sboru Vysočina poslechnout písně od národních umělců věnované Jaroslavu Vojtovi, herci Národního divadla, který zde hrál v představení s divadlem z Hradce Králové. Sbor zazpíval v domově důchodců na Mitrově a ve Velkém Meziříčí. Velkým zážitkem i pro město Bystřice nad Pernštejnem bylo setkání s dětským sborem Akademie pedagogických nauk v Moskvě a s Národním umělcem V. G. Sokolovem, kteří byli hosté dětského sboru Kohoutek na koncertu 8. listopadu 1972⁴⁴.

První zkušenost se soutěží sbor získal v krajské soutěži amatérských smíšených sborů v Brně 9. prosince roku 1972. První místo obsadil sbor Dvořák z Uherského Brodu. Sbor

⁴⁴ KŠICA, J. *20 let pěveckého sboru Vysočina*. Velké Meziříčí, 1985.

Vysočina si domů odvezl druhé místo. Ocenění získali za dobrý výkon sboru a také současná sborová tvorba v programu sboru.

V roce 1973 se členové sboru stali zároveň členy Unie českých pěveckých sborů. V tomto roce byla významná spolupráce s Chemickou úpravnou Diamo. Sbor zpíval při jejich slavnostech a na oplátku jim úpravna Diamo zařídila kulturně-vlastivědný zájezd do východních Čech. Sbor navštívil významná města, jako jsou Polička, Litomyšl, Vysoké Mýto, Holice, Třebachovice, Opočno a Choceň, kde se setkali se členy pěveckého sboru Zvukobor. Chemická úpravna Diamo také zprostředkovala spolupráci a společné vystoupení se souborem Sovětské armády v České Třebové a také výměnné koncerty, které přispěly k hlubšímu poznání hudebních kultur.

Do roku 1983 spolupracoval sbor Vysočina s dětským sborem Kohoutek. Později spolupracoval i se sborem gymnázia v Bystřici nad Pernštejnem. Spolupráce vytvořila hezký pěvecký vztah, srovnání pěveckého umění a milou atmosféru posluchačů koncertů. Sbor se také setkával s výtvarníky Vysočiny při jejich vernisážích a zajišťoval hudební vložku. Mezi výtvarníky patřil například Alois Lukášek ze Zlatkova nebo Antonín Smažil z Bobrové, kteří malovali především krajiny.

Vystupování sboru bylo součástí oslav 1. máje, výročí osvobození, měsíce československo-sovětského přátelství, odhalení pomníku partizánské skupině ve Veselí a dalších celospolečenských výročích. K příležitosti 18. ročníku festivalu vokální tvorby v Jihlavě roku 1975 si sbor připravil vlastní program a představení premiéry cyklu sborů Petra Fialy *Hrejme dále* na text Františka Halase. Premiéra tohoto cyklu byla velmi povedená a část *Povstání* se stala trvalou skladbou sborového repertoáru, do kterého patřily skladby významných skladatelů, jako Dvořák, Orff, Mozart, Martinů. V repertoáru se objevily skladby i od samotného sbormistra Josefa Kšici. Další významné vystoupení sboru bylo na koncertu tří generací, uspořádaného 15. května 1979 k Mezinárodnímu roku dítěte. Na koncertě se představily všechny generace zpěváků města. Byl to přípravný dětský sbor 1. základní devítileté školy, dětský sbor Kohoutek ze stejné školy, smíšený sbor gymnázia a pěvecký sbor Vysočina. Všechny sbory doprovodil student gymnázia Radim Linhart a připravil sbormistr Josef Kšica⁴⁵.

Díky rozrůstajícím a početně větším sborům vznikaly náročnější programy. Bývalá žákyně gymnázia v Bystřici nad Pernštejnem napsala text k písni Zdeňka Kaňáka *Tvá píseň*. Tato

⁴⁵ KŠICA, J. *20 let pěveckého sboru Vysočina*. Velké Meziříčí, 1985.

skladba byla určena pro dětský a smíšený sbor s průvodem klavíru. Poprvé byla uvedena na oslavách 25 let gymnázia v Bystřici nad Pernštejnem, 17.–18. listopadu 1978. Klavírní doprovod obstarala Štěpánka Kšicová.

Stříbrné pásmo získal sbor na soutěži „Zpíváme dnešku“, kde předvedl program na téma *Mezinárodní rok dítěte*. Celý program skladeb byl propojen s mluveným slovem doktora Jiřího Weyskraba citací z deklarace OSN na ochranu práv dětí celého světa. Vystoupení bylo vysoce hodnoceno po stránce jak uměleckého provedení, práce sbormistra, tak provedení tvorby Vojtěcha Mojžíše, Petra Fialy a Zdeňka Kaňáka. Další stříbrné pásmo získal v krajské soutěži *Písně přátelství*. V programu se objevily písně *Ščedrik*, *Před západem*, *Ukolébavka* a *Pozdravujte zemi obláčekové*.

Od roku 1981 se dostal sbor do potíží. Snížil se stav zpěváků, zhoršila se kázeň a docházka a poprvé za celé působení onemocněl sbormistr Josef Kšica. Po návratu sbormistra se začaly nacvičovat nové skladby a některé úpravy lidových písní, ale sbor začínal slábnout. Uskutečnilo se ještě pár vystoupení pro rekreaanty v Rekreačním středisku Vítězný únor v Nedvědicích-Kovářově. V roce 1984 sbor vystoupil při výročí Roku české hudby, o rok později k 40. výročí osvobození naší vlasti z fašistické okupace a k 20. výročí práce sboru Vysočina. V roce 1986 začal stále více slábnout zájem o působení ve sboru, hlavně v mužských hlasech. Smíšený pěvecký sbor Vysočina pokračoval dál, ale kvůli převaze ženských hlasů se mužské úplně vypustily. Sbor se zachoval pod názvem Ženský pěvecký sbor Vysočina⁴⁶.

4.3.4 Dětský sbor Kohoutek

Tento dětský sbor založil Josef Kšica na I. ZŠ v Bystřici nad Pernštejnem. Sbor měl bohatý repertoár národních, budovatelských, moderních i vlastních skladeb. Sbor se účastnil mnoha soutěží, slavností a přehlídek, ze kterých si vozil cenné zkušenosti a zážitky. Spolupráce se zahraničními sbory zajistila několik výměnných zájezdů.

Sbor také hodně účinkoval v České republice. Z pamětní knihy, věnované Základní škole TGM, můžeme vyčíst, že sbor zpíval v katedrále sv. Barbory v Kutné Hoře, v Lidicích, u sochy krále Jiřího v Poděbradech a také v Praze u sochy Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí.

⁴⁶ KŠICA, J. *20 let pěveckého sboru Vysočina*. Velké Meziříčí, 1985.

K lepší reprezentaci získal sbor nové kostýmy, které se skládaly z červené, modré a bílé barvy. „(...) *červená, modrá a bílá – jsou barvy země mé...*“, tak zní popis u fotografie v pamětní knize od Josefa Kšici. Žačky si oblékaly modré sukně s vestou, která měla červené lemování, bílou halenku a červeného motýlka.

Stejně jako sbor Vysočina měl i dětský sbor Kohoutek své patrony – uranové doly, Diamo a závod OZS Velké Meziříčí. Sbor pro ně chystal vystoupení k významným událostem.

Dětský pěvecký sbor Kohoutek I. ZDŠ v Bystřici nad Pernštejnem reprezentoval své město všemi možnými způsoby. Čtyřikrát vyhrál krajské kolo soutěže a díky této skutečnosti mohl zastupovat Jihomoravský kraj na ústřední přehlídce ČSR v Kladně.

4.3.5 Pěvecký sbor Studánka

V roce 1997 vznikl pěvecký sbor Studánka pod vedením sbormistryně Kateřiny Pospíšilové-Chalupníkové. Nejprve začínala s třinácti členy. Později se sbor rozšířil na 25 členů, ale dalších 50 se připravuje v přípravných sborech Pramen a Pramínek. Ve sboru Pramen jsou děti od sedmi do dvanácti let a ve sboru Pramínek jsou děti od čtyř do sedmi let. V repertoáru sboru je kolem 300 skladeb. Patří mezi ně úpravy lidových písní, tradicionály, skladby současných autorů a průřez historií hudby od gregoriánského chorálu přes polyfonní skladby až k barokním sborům⁴⁷.

Kateřina Pospíšilová je zpěvačka, klavíristka, sbormistryně a učitelka hudby. Svůj vztah k hudbě získala díky muzikantské rodině. Její otec byl trumpetista a jeho dědeček vlastnil kapelu a učil všechny vnuky na dechové nástroje. Od druhé třídy navštěvovala hudební školu v Bystřici nad Pernštejnem a učila se hrát na klavír. Zpěv se učila v hudební nauce, ve které paní učitelka Procházková dávala velký důraz na zpěv. Založit pěvecký sbor ji napadlo při studiích na Masarykově univerzitě, kde byla členem Pěveckého sboru a kde pomáhala s přípravným sborem na Základní škole Hamry v Brně⁴⁸.

Za největší úspěch sboru by se mohla považovat Zvláštní cena poroty, kterou získal v roce 2001 na mezinárodním festivalu *Jaro se otvírá* nebo získání Zlatých pásem z regionálních kol Celostátní přehlídky dětských pěveckých sborů v letech 2003, 2004 a 2005. V roce 2006 sbor postoupil do celostátního kola v Pardubicích. Sbor oslavil 10 let od založení ve

⁴⁷ KUNČÍKOVÁ, Š. Dětský pěvecký sbor „Studánka“ při ZUŠ v Bystřici nad Pernštejnem. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

⁴⁸ JURMAN, H. Rozhovor o Studánce se sbormistryní Inkou Pospíšilovou. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/5, II. ročník, s. 12.

velkém sále Kulturního domu v Bystřici nad Pernštejnem ve čtvrtek 24. května 2007, kde předvedl program ukazující průřez historií sboru⁴⁹.

Další úspěchy a medaile získal sbor v Olomouci, Praze, Pardubicích, Třebíči nebo Bratislavě. Na přehlídce pěveckých sborů *Světlo za Lidice* reprezentoval kraj Vysočina. Sbor vystoupil na vyhlášení vítězů Mistrovství světa v estetické gymnastice a natáčel koledy na zámku v Lysicích s Českou televizí. Také uspořádal koncert ve Valdštejnských zahradách v Praze a vystoupil v rámci Dne země na hradě Veveří⁵⁰.

V roce 2005 sbor spolupracoval s dechovým souborem Koroužanka a vzniklo první hudební CD s názvem *Vánoce u nás v Bystřici*. Další CD, pod názvem *Otvírám tě studánko*, sbor pokřtil společně s přípravnými sbory 2. února 2010 v Kulturním domě v Bystřici nad Pernštejnem, kde celý obsah nahrávky přezpíval pro publikum. Zazněly skladby Josefa Kšici i Bohuslava Martinů, hudbu doprovázely verše Miloslava Bureše a Hynka Jurmana. Během celého vystoupení se představilo 61 zpěváků. Doprovod na klavír zajistila Markéta Černá, na housle Lenka Macháčková a Lucie Slámová, na violoncello Irena Elčnerová⁵¹.

Na počest zavražděných v plynových komorách koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau připravila sbormistryně Kateřina Pospíšilová vystoupení na náměstí v Bystřici nad Pernštejnem v roce 2013. Po vystoupení dětského pěveckého sboru Studánka zazpíval komorní sbor Alter ego a zpěváci ze Štěpánova nad Svratkou a z Lelekovic. Všechna tělesa společně zazpívala českou a izraelskou hymnu, izraelskou píseň *Shema Yisrael*, chorál *Svatý Václave* a další⁵².

Také přípravný dětský pěvecký sbor Pramen začíná získávat cenné zkušenosti v oblasti soutěží. Celostátní přehlídka pěveckých sborů v Uničově přinesla přípravnému sboru úspěch s připraveným programem. Na závěrečném vystoupení zazpíval *Zvířátkovou skladbu* Josefa Kšici, za kterou získal Ocenění poroty za kultivovaný hudební projev⁵³.

⁴⁹ JURMAN, H. Studánka slaví 10 let. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/4, II. ročník, s. 6.

⁵⁰ JURMAN, H. Rozhovor s Inkou Pospíšilovou - Přivedla jsem spoustu lidí ke zpívání. *Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/3, VIII. ročník, s. 6.

⁵¹ KUNČÍKOVÁ, Š. Dětský pěvecký sbor „Studánka“ při ZUŠ v Bystřici nad Pernštejnem. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

⁵² JURMAN, H. Také v Bystřici měli happening. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/3, VIII. ročník, s. 3.

⁵³ ČERNÁ, M. Úspěch DPS Pramen v Uničově. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/8, VIII. ročník, s. 6.

4.3.6 Sbor Alter ego

Tento sbor vznikl v roce 2009 ze zájmu obnovit sborovou tradici v Bystřici nad Pernštejnem. Název Alter ego pochází z latinského jazyka a znamená „druhé“ nebo „jiné já“. Členové sboru mají různá povolání a spojuje je zájem o zpěv. Sbor byl původně ženský, nyní je smíšený. V současné době má 10–18 členů ve věku od 16 do 50 let. Uměleckou vedoucí je Lenka Macháčková. Skladby v repertoáru pochází z dob renesance, baroka a klasicismu, které zpívá buď a capella, nebo s klavírním doprovodem. Sbor zpívá i jiné žánry, nacvičené má například pásmo afrických písní a spirituálů⁵⁴.

Sbor také připravuje tematické programy, jako například pásmo *Navzdory básník zpívá* s renesančními písněmi a básněmi F. Villona nebo pásmo lidových písní, do kterého zařadil i úpravy Josefa Kšici. Na soutěžní přehlídce v rámci Svatováclavského festivalu duchovní hudby v Bazilice Nanebevzetí Panny Marie ve Žďáře nad Sázavou získal ocenění za intonační jistotu, práci s dynamikou a Zvláštní cenu za provedení skladby Johna Tavenera – *The Lamb*⁵⁵. V roce 2014 oslavil 5 let od svého založení, ke kterému uspořádal řadu koncertů⁵⁶.

4.3.7 Pěvecké sbory Základní školy TGM

Na devítileté Základní škole Tomáše Garrigua Masaryka fungují v současné době 2 sbory. Na prvním stupni vede sbor Mgr. Hana Nosková a navštěvuje jej kolem 30 žáků. Na druhém stupni je vedoucím sboru ředitel Mgr. Jaroslav Sláma.

Pan Sláma převzal sbor po Josefu Kšicovi v roce 1984. Repertoár se měnil podle doby. Zpívají písně lidové, umělé (Svěrák, Uhlíř), písně z pohádek, dětských filmů (*Páni kluci*) a z muzikálů (*Jesus Christ Superstar*). Počet žáků, kteří mají zájem o zpěv ve sboru, výrazně klesl. Josef Kšica si udržoval kolem 50 zpěváků. V současnosti je počet žáků něco málo přes 20. Může za to dnešní doba, ve které žáci mají mnoho koníčků a zájmů a vše nestíhají. Jaroslav Sláma nikoho nenutí, aby byl členem sboru. Nechává žákům svobodnou volbu.

Oba sbory jsou vedeny volnějším způsobem, než jak tomu bylo za Josefa Kšici. Sbory se každoročně účastní mnoha akcí, ať už je to školní vánoční akademie, loučení s devátou

⁵⁴ Historie. *Alter Ego* [online]. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.sborbystrice.cz/?q=node/2>

⁵⁵ MACHÁČKOVÁ, L. Zpívání pro radost, radost ze zpívání. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/10, VIII. ročník, s. 16.

⁵⁶ ALTER EGO. Komorní sbor Alter Ego – 5. výročí založení. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2014/3, IX. ročník, s. 15.

třídou, vítání prvňáčků nebo akce města. Každý rok sbor zpívá na setkání u sochy Tomáše Garrigua Masaryka na samotném závěru ceremoniálu. Většinou zazní Masarykova oblíbená píseň *Ach synku, synku*.

4.3.8 Cantamus omnes

Tento sbor je složen ze studentů a pedagogů Gymnázia v Bystřici nad Pernštejnem. Vedoucím sboru je Marta Kočíková. Sbor vystupuje hlavně na událostech školy a účastní se přehlídek a soutěží.

Při slavnostním odhalování sádrového odlitku z originální sochy Tomáše Garrigua Masaryka, od sochaře Vincence Makovského v aule Gymnázia, sbor zazpíval českou státní hymnu a poté několik lidových písní, včetně Masarykovy oblíbené *Ach synku, synku*⁵⁷.

Sbor také vystoupil na slavnostním předávání cen soutěže Síla rodiny, která je vzdělávacím projektem o druhé světové válce, především o siru Nicolasu Wintonovi. Předávání proběhlo v Muzeu hudby v Praze a odměnění byli i tři žáci z gymnázia, kteří se dostali mezi 15 finalistů. Studenti zazpívali široký repertoár (od moravských lidových písní přes renesanční skladby až po černošské spirituály)⁵⁸. Mimo bystřického sboru vystoupili i studenti Deylovy konzervatoře a členové Dismanova rozhlasového dětského sboru.

Cantamus omnes se několikrát zúčastnil soutěžní přehlídky gymnaziálních pěveckých sborů v Brně – Gymnasia Cantant. V dubnu 2016 soutěžil na Celostátní přehlídce pěveckých sborů, kde získali Čestné uznání a Zvláštní cenu za hlasový potenciál. Krajská postupová přehlídka školních dětských pěveckých sborů a školních pěveckých sborů Jihomoravského kraje sice nepřinesla postup, ale alespoň Čestné uznání⁵⁹.

4.4 Instrumentální soubory

Dlouhou tradici ve městě má i „muzicírování“ a je o něj stále velký zájem. Současní i bývalí žáci ze Základní umělecké školy mají povinnost navštěvovat soubor. Ti, se hudbě

⁵⁷ Bronzový prezident Masaryk má v Bystřici dvojníka ze sádry. *idnes.cz* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: http://jihlava.idnes.cz/gymnazium-v-bystrici-nad-pernstejnem-ziskalo-dalsi-sochu-masaryka-1dx-/jihlava-zpravy.aspx?c=A150306_155824_jihlava-zpravy_evs

⁵⁸ Úspěch našich studentů v Praze. *Gymnázium Bystřice nad Pernštejnem* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://gybnp.webnode.cz/news/uspech-nasich-studentu-v-praze/>

⁵⁹ Harmonogram a výsledky. *Krajské postupové přehlídky Jihomoravského kraje* [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.kppjmk.cz>

chtějí věnovat důkladněji, se poohlížíjí po vlastní kariéře a zakládají své kapely. V následujících podkapitolách uvádím vybrané instrumentální soubory.

4.4.1 Dechový orchestr ZUŠ

V roce 1960 založil Josef Pavlíček, učitel dechových nástrojů, dětský dechový orchestr, který vedl 38 let. Orchestr pořádal koncerty nejen v České republice. Jezdil do Bulharska, Maďarska a nejvíce do partnerského města Grimmitchau v Německu. Soutěžil v okresních, krajských, celostátních a národních kolech, odkud si vozil především 1. místa. Účastnil se také přehlídek žákovských dechovek základních uměleckých škol žďárského okresu. V roce 1997 uskutečnil zájezd na festival *Deutsche Jugend in Europa*, na kterém vystoupil orchestr jako jediný zástupce z České republiky. K příležitosti 30 let práce orchestru byl uspořádán koncert, na kterém Josef Pavlíček obdržel ocenění za jeho práci od zástupců města a Okresního národního výboru ve Žďáře nad Sázavou. Vybrané peníze z koncertu byly zaslány na konto Fakultní dětské nemocnice v Brně.

Roku 1998 přebral vedení orchestru Eduard Makovský. Pod jeho vedením orchestr pomalu získával slávu nejen u nás, ale i v zahraničí. Pan Makovský navázal na práci pana Pavlíčka a orchestr se stále zlepšoval. Obsazení orchestru se rozšířilo o další nástroje – pikola, příčná flétna, hoboj, saxofon, lesní roh, fagot. Díky tomuto obsazení se z orchestru stává hudební těleso odpovídající mezinárodnímu standartu. Pod vedením Makovského se orchestr podíval do dalších zemí, například do Itálie, Polska, na Korsiku, do Francie nebo Belgie. Téměř pokaždé ho doprovázely mažoretky z Bystřice nad Pernštejnem či Nového Města na Moravě.

Nejtěžší zkouškou pro orchestr byl Mezinárodní festival pochodových hudeb v italském Roncone v roce 2002. Italským posluchačům se velice líbily české a moravské skladby, například *Falešná frajárka*, *Cikánka* nebo *Muziky, muziky*. Součástí soutěže byl i průvod orchestrů městem, který porotci hodnotili. Hodnotili také vzhled orchestru a jeho oblečení. S nacvičeným programem a povinnými prvky získal 6. místo v celkovém hodnocení. Svě dovednosti a chuť hrát ukázali žáci několikrát na Mezinárodním festivalu v Praze, na kterém získali bronzové pásmo a později i pásmo stříbrné. Také se pravidelně účastnil národní přehlídky *Čermákovo Vysoké Mýto* a získal desítky zvláštních ocenění poroty. Děčín pořádal *Mezinárodní hudební festival* a orchestr se umístil v bronzovém pásmu na 3. místě. V roce 2003 v Polsku získal stříbrné pásmo na *Mezinárodních dnech hudby a folklóru Leszno* a o dva roky později zde obsadil zlaté pásmo a získal nejkrásnější cenu

Zlatý roh. Toto umístění bylo největším úspěchem v celé historii orchestru. Orchester koncertoval v zahraničí téměř každý rok díky spolupráci s mažoretkami z Nového Města na Moravě. Ve francouzském městě Apt byl vyhlášen nejlepším souborem karnevalu.

V roce 2006 se v Bystřici nad Pernštejnem pořádal 5. ročník dechových hudeb a mažoretok, který byl věnován 90. výročí úmrtí skladatele Julia Fučíka. Hudbu a vystoupení mažoretok přijel shlédnout i hudební skladatel Pavel Staněk z Ostravy (autor znělky Dechového orchestru ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem) a dirigent Dechového orchestru Kopřivnice Alois Hrnčárek. Každý orchestr měl v programu jednu skladbu od Julia Fučíka, které byly zařazeny na závěr. Mezi střídáním orchestrů vystoupily mažoretky z Nového Města na Moravě a z Bystřice nad Pernštejnem⁶⁰. V srpnu odjel orchestr na zájezd s novoměstskými mažoretkami na přehlídku pochodových hudeb v německém městě Bad Ems. Vystoupila zde i Vojenská hudba z Maďarska nebo Hudba holandského námořnictva⁶¹.

Nejdůležitější vystoupení bylo pro orchestr na *Mezinárodním festivalu dechových orchestrů* v Praze, který v roce 2007 uspořádal již 10. ročník. Na letním týdenním soustředění se orchestr důkladně připravoval. Festivalu se účastnilo mnoho českých i zahraničních orchestrů různých věkových kategorií. Orchester se umístil ve stříbrném pásmu a v hodnocení porotců se objevila pochvala za provedení povinné skladby *Slovácký tanec č. 7* skladatele Františka Maňase⁶². Na konci školního roku odjel orchestr s mažoretkami z Nového Města na Moravě koncertovat do Belgie a francouzské Provence, kde mezi alegorickými vozy doprovázel mažoretky českými pochodovými písněmi⁶³.

Po koncertu *Setkání dechovek* 12. dubna 2008, na který přijel jako host Dechový orchestr ZUŠ Nové Město na Moravě pod vedením Petra Reisingera, předal Eduard Makovský roli dirigenta do rukou učitele a trumpetisty Štěpána Husáka⁶⁴.

Orchester se nadále pravidelně účastní přehlídek dětských dechových orchestrů. Koncem května 2009 odjel orchestr do Vysokého Mýta, kde se pořádal 17. ročník přehlídky

⁶⁰ POSPÍŠILOVÁ, M. Jubilejní setkání dechovek. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

⁶¹ HUSÁK, Š. Dechový orchestr ZUŠ a mažoretky v Německu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/9, I. ročník, s. 14.

⁶² MAKOVSKÝ, E. Mezinárodní festival dechových orchestrů v Praze. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

⁶³ BAGAROVÁ, E. Základní umělecká škola v roce 2007. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/12, II. ročník, s. 7.

⁶⁴ POSPÍŠILOVÁ, M. Setkání dechovek v Bystřici. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2008/4, III. ročník, s. 14.

dětských dechových orchestrů *Čermákovo Vysoké Mýto*. Orchester složil program ze známých a stálých skladeb (*Břetislav, Rozmarná dívčina, Amen, West side story a Ty to víš*). Svým výkonem zajistil zisk několika ocenění a cen, například cena za kultivovaný projev, za nejlépe zahranou Čermákovu skladbu *Břetislav*, nejmladší účastník nebo cena pro sekci dřevěných dechových nástrojů. Největším překvapením byla cena absolutního vítěze, kterou zde orchestr doposud nikdy nezískal. Za dlouhodobou reprezentaci města nejen v České republice, ale i zahraničí, získal v roce 2009 Cenu starosty⁶⁵. O rok později získal 2. místo v Krajském kole soutěže ZUŠ v Pelhřimově a koncertoval na *Mezinárodním festivalu dechových a folklórních souborů* ve Zlíně. Také oslavil padesátileté výročí vzniku orchestru.

V roce 2014 postoupil orchestr do ústředního kola dechových orchestrů ZUŠ v Letovicích. V kategorii Ib soutěžil s orchestry z Humpolce, Jevíčka, Turnova, Loun a Kyjova. S repertoárem *Florentinský pochod, New York Overture a Předehra pro dechový orchestr* se umístil v bronzovém pásmu. Koncem května se účastnil setkání mládežnických dechových hudeb – *Pocit Gustavu Mahlerovi*, kde členové orchestru zahráli slavnostní fanfáry při zasazení růže do rosaria⁶⁶.

4.4.2 Dechová hudba Koroužanka

Tento soubor sice nevznikl v Bystřici nad Pernštejnem, ale svým působením je s městem velmi úzce spojen. Koroužanku založil Štěpán Chalupník v roce 1971 u Požárního sboru v Koroužném. Její název vznikl z názvu vesnice Koroužné. Mezi další zakládající členy patří Antonín Kříž, Karel Zábrš, Jaroslav Straka, Stanislav Křenek, Ludvík Nechala, Jiří Nydrle a Stanislav Sedláček. Všichni jsou bývalí žáci Lidové školy umění v Bystřici nad Pernštejnem a členové dětské dechovky, kterou v té době vedl Josef Pavlíček.

Od roku 1984 Koroužanka pracuje při Kulturním domě v Bystřici nad Pernštejnem. Jejím vedoucím je Štěpán Chalupník a uměleckým vedoucím Josef Kšica. Za 25 let působení se v Koroužance vystřídal více než čtyřicet muzikantů, absolventů ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem. Soubor pravidelně vystupuje na kulturních akcích, účastní se soutěží a přehlídek dechových souborů v okrese i kraji. Také pořádá autorské večery se skladateli

⁶⁵ MIKŠOVÁ, M., HUSÁK, Š. Ne zánik, ale vítězství. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/7, IV. ročník, s. 6.

⁶⁶ Dechový orchestr ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem: Hrajeme naplno! *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2014/6, IX. ročník, s. 12.

Františkem Maňasem nebo Ladislavem Kubešem. V repertoáru můžeme najít skladby lidové i koncertní.

Josef Kšica Koroužanku připravoval i na soutěž „Zlatá křídlovka“, kde se díky němu dvakrát umístila ve stříbrném pásmu. Také má velkou zásluhu na dalších koncertech, například v Německu, Rakousku nebo v bývalé Jugoslávii. Spolupráce s Josefem Kšicou zajistila kapele zkušenost doprovázet pěvecký sbor. Bylo tomu tak například na koncertu k 35. výročí osvobození nebo na setkání pěveckých sborů okresů s názvem *Vysočina zpívá*.

Za nejúspěšnější moment do roku 1977 byla považována krajská přehlídka pochodové hudby v Lelekovicích, kde získala čestné uznání a také reprezentace na zájezdu v Německé demokratické republice. V tomto roce se také zúčastnila 1. okresního festivalu dechových hudeb v kulturním domě v Novém Městě na Moravě. Na dalších krajských přehlídkách pochodové hudby obsadila třetí a čtvrté místo.

V roce 1987 se na krajské soutěži O zlatou křídlovku neumístila moc dobře. V hodnocení souboru je napsáno: *„Obsazení souboru jej znevýhodňuje proti ostatním. Se dvěma melodickými trubkami (bez křídlovek) není možné vystřídání, což se markantně projevilo značnou únavou zvláště u prvního trumpetisty v průběhu vystoupení. Problematická je i zvolená dramaturgie, zvláště zařazení Rieser blues zapůsobilo rozpačitě (nevhodná a málo fundovaná instrumentace). Orchester začal své vystoupení s měkkým a kultivovaným projevem, postupně narůstající únava, zhoršení ladění a interpretace zařadila soubor do spodní části celkového hodnocení. Orchester je schopen plnit potřeby a požadavky lidové zábavy na výborné úrovni.“*⁶⁷

Koroužanka se několikrát účastnila krajského kola soutěže O zlatou křídlovku ve Velkých Bílovicích, kde v porotě zasedaly významné osobnosti, například Pavel Staněk, Evžen Zámečník, Jiří Hudec nebo Jaroslav Bílý. Mezi její oblíbené festivaly patřil i *Okresní festival dechových hudeb* nebo *Festival dechových hudeb Vysočiny*. V roce 1988 dokonce dostala pozvání na festival dechových hudeb *O zlatý klas*.

V roce 1996 měla Koroužanka jedenáct členů. Po celou dobu v ní hraje Štěpán Chalupník a jeho bratr Karel. Další členové jsou Kateřina Chalupníková, Martina Stejskalová, Pavel

⁶⁷ Hodnocení krajského kola soutěže malých dechových orchestrů „O zlatou křídlovku 87“, Velké Bílovice, zpracovala E. Pavlíková a členové odborné poroty

Slezák, Ivan Dřínovský, Zdeněk Nosek, Ladislav Pokorný mladší, Václav Ondra, Ladislav Pokorný a Jaroslav Nunvář⁶⁸.

Od roku 2001 má tato kapela dvanáct členů, všichni jsou absolventy bystřické umělecké školy a žáky Josefa Pavlíčka. Na trumpetu hrají Štěpán Husák, Pavel Slezák a zakladatel Štěpán Chalupník, na baskřídlovku hrají Petr Ondráček a Roman Špatka, klarinety Zdeněk Nosek a Václav Ondrák, tubu Miloš Drla a na bicí Martin Bubeník. Zpěvem kapelu doplňuje Kateřina Pospíšilová-Chalupníková, Jana Slezáková a Vojtěch Dinga. Uměleckým vedoucím se stal Štěpán Husák⁶⁹.

Pro oslavu třicetiletého výročí založení Koroužanky bylo vydáno první CD, které se nahrálo ve studiu v Dolních Bojanovicích. Obsahuje píseň *Na břehu Švarcavy*, kterou si oblíbili zejména posluchači z obce Vír. V roce 2005 vyšlo druhé CD, na kterém Koroužanka spolupracovala s dětským pěveckým sborem Studánka. CD nese název *Vánoce u nás v Bystřici* a můžeme na něm najít mnoho známých i méně známých koledí, jako jsou *Tak na vánoce*, *Svatou dobu již tu máme*, *Hopsa, bratrové!*, *Vánoční večer*, *V půlnoční hodinu* nebo *Vánoční hvězda*.

4.4.3 Smyčcový orchestr Něhoslava Kyjovského

Orchestr Něhoslava Kyjovského obnovila učitelka Mgr. Lenka Macháčková, která na Základní umělecké škole od roku 2001 vyučuje smyčcové nástroje. Orchestr nese jméno po bývalém dirigentu a pedagogovi školy.

Na fungování souboru se podílí kolem třiceti členů všech věkových kategorií. Věkové složení hráčů sahá od 8 až do 43 let. Repertoár tvoří skladby různých stylů a slohových období. Orchestr často reprezentuje město svými vystoupeními i mimo region. Také připravuje různé tematické, výchovné a benefiční koncerty. Od roku 2007 realizuje projekt *Balady a romance*, ve kterých spolupracuje s rockovými muzikanty z kapely Arzenal i jinými hosty. Pro jedno z mnoha vystoupení si orchestr pozval skupinu Společenství ohně a šermu Ad infinitum a skupinu irských tanců Démáirt z Brna. Za spolupráci s irskými

⁶⁸ Bystřicko, Říjen 1996, číslo 10, ročník IV., měsíčník města BnP, strana 6, napsal Š. Chalupník – Čtvrt století Koroužanky

⁶⁹ Novinky, únor 2003, číslo 2, ročník V. – Když naše hudba dokáže potěšit ostatní, pak to těší i mě. Alena Vorlová

tanečníky získal smyčcový orchestr 11. místo v anketě Zlatá jeřabina kraje Vysočina za Kulturní počin roku 2010⁷⁰.

„Kdo si nechal ujít druhou sobotu v měsíci a nešel do kulturního domu na *Balady a romance*, může jen litovat.“ Tak zněl úvod k novinovému článku v místním zpravodaji Bystřicko. Na vůbec první koncert *Balady a romance* přišlo přes 600 lidí, které orchestr nejdříve přivítal moderními skladbami od E. Presleyho, S. Joplin nebo L. Bernsteina. Poté se přidala rocková skupina Arzenal, která také zahrála pár převzatých skladeb. Nakonec zazněly společně nacvičené skladby: *Bittersweet symphony*, *Imagine* a *Nothing Else Matters*. Pro velký úspěch u diváků se zopakovaly poslední dvě skladby⁷¹.

V roce 2009 si orchestr připravil řadu výchovných koncertů pro žáky základních škol s názvem *Letem valčíkovým světem*. Koncertem provázeli Viktorie Königová a Jiří Pavlačka v dobových kostýmech a orchestr zahrál menuety a valčíky. Vystoupily zde i dva taneční soubory pod vedením Evy Bačovské. Taneční soubor žáků Střední zemědělské školy a taneční skupina Krok-sun-krok. Na podzim orchestr uspořádal benefiční koncert v kostele v Rozsochách. K výročí 250. let úmrtí barokního skladatele Händela zahráli muzikanti v kostele sv. Vavřince za doprovodu chrámového pěveckého sboru FONS ze Žďáru nad Sázavou. O Vánocích zahráli koledy a vánoční písně jak z celého světa, tak i české koledy, které si posluchači mohli zazpívat⁷².

Od roku 2010 spolupracuje orchestr se sdružením Vodící pes, které se zabývá výcvikem psů pro nevidomé. Pro sdružení pořádá benefiční koncerty, díky kterým mohlo pořádit štěně Brendu. S orchestrem spolupracuje nevidomá sopranistka Pavla Čichoňová, která je patronkou sdružení. Mezi dalšími hosty se objevují bývalí absolventi Základní umělecké školy, které orchestr doprovází v přednesu sólových skladeb. Před koncerty se posluchači mohli setkat s některými psy a jejich cvičiteli, kteří zodpověděli položené otázky⁷³.

Další z úspěšných koncertů se uskutečnil v lednu roku 2012 s hosty a Sborem sv. Kunhuty, který podpořil Tříkrálovou sbírku. Orchestr se také připravoval na soutěž ve hře smyčcových orchestrů, kterou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pořádá jednou

⁷⁰ MACHÁČKOVÁ, L. 10 let od založení orchestru N. Kyjovského. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2011/9, VI. ročník, s. 8.

⁷¹ VOJTA, R. *Balady a romance* – vynikající zážitek. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/11, II. ročník, s. 1, 7.

⁷² MACHÁČKOVÁ, L. Orchestr N. Kyjovského – Až se zima zeptá. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/12, IV. ročník, s. 13.

⁷³ MACHÁČKOVÁ, L. II. benefiční koncert N. Kyjovského a hostů. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2011/5, VI. ročník, s. 9.

za tři roky. Soutěž povoluje hráče do 25 let, proto se účastnilo pouze 12 hráčů. V třebíčském krajském kole byl nominován na účast v celostátním kole v Olomouci, kde získal Čestné uznání poroty⁷⁴.

Společné vystoupení nacvičil orchestr se sborem Alter Ego, které se konalo v Klatovech na XVI. ročníku nesoutěžního *Evropského festivalu duchovní hudby Šumava-Bayerischer Wald* (11. 5. – 7. 6. 2012). Tento festival je česko-německý a koná se v kostelech po stranách státních hranic. V programu orchestru zazněla *Mše Es dur* od J. J. Ryby, která se řadí mezi nové skladby repertoáru orchestru⁷⁵.

4.4.4 Parantampareil

Tato hudební skupina vznikla v roce 2004, kdy mladí studenti dostali nápad během plesu bystřického Gymnázia. S nápadem přišel David Kadlec a Filip Koenig a pro doplnění se k nim přidal ještě Tomáš Vostrejž. Tak vznikla skupina o třech členech, třech nástrojích a zpěvu. Název skupiny vznikl z francouzských slov *par un temps pareil* (v překladu: za takového počasí), která po spojení a úpravě dávají právě název Parantampareil.

Skládání písní se konalo většinou na školních výletech a exkurzích. Text je většinou zaměřen na významná města nebo dějiny. Místo pro zkoušení si domluvili v bývalé Restauraci u Čermáků, ale díky vystoupení na připomenutí událostí 17. listopadu v aule Gymnázia dostali dovoleno zkoušet přímo ve škole. Přidala se k nim Lucie Horáková, která přebrala hru na klávesy a pomáhala se zpěvem. Dále se k nim také přidal Martin Břenek, žák kontrabasů na Základní umělecké škole. Vystoupení sklidilo pozitivní ohlas a vytvořilo nové vystoupení na vánoční besídce, na které zahráli rokově upravenou koledu *Pásli ovce Valaši* a autorskou píseň s názvem *Proč*.

Kapela také vystupovala na maturitním plese Gymnázia, kde natočila svoje první DVD s názvem *Mrtvák* na dvě kamery. DVD oslavovalo dvouleté výročí existence a můžeme na něm nalézt 8 písní. Repertoár je složen ze známých a vlastních písní v osobité úpravě. Členové se nebojí hrát různé žánry, dokladem je toho výběr písní od ruské kapely Leningrad ve stylu ska.

⁷⁴ MACHÁČKOVÁ, L. Smyčkový Orchestr N. Kyjovského v roce 2012. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/5, VII. ročník, s. 10.

⁷⁵ SLABÁ, Z. Bystřický sbor a orchestr na cestách. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/7, VII. ročník, s. 16.

Postupem času účinkují v místním Millenium Clubu, kde uspořádali tzv. *Parakonzert* a pozvali na něj další tři kapely. Díky spolupráci s Radkem Vojtou a Františkem Macháčkem vzniká *Pelíšek Fest*, který si návštěvníci nedokážou představit bez kapely Parantampareil. Další vystoupení bylo na různých festivalech, například *Křižánky* nebo *Funny fest*. Také vystoupili v roce 2008 na Podzimní evangelické školce v Rovečném, v Brně v klubu Desert či na dalším plese Gymnázia v Bystřici nad Pernštejnem.

Po dostudování členů kapely bystřických škol byla práce na nových písních omezena a zkoušky se konaly jen zřídka. Na koncertech měla kapela kvůli zpoždění některých členů z velkých měst, jako je Praha nebo Brno, velké zpoždění. I přesto se kapela dále rozrostla o další členy. Přichází Radim Chalupník na elektrickou kytaru, Stanislav Trybula na trumpetu a Kristýna Pavlačková na baryton saxofon⁷⁶. V tomto složení odehráli ještě pár koncertů, ale nakonec přišlo rozhodnutí o ukončení činnosti (2010).

4.4.5 Rabies

Tato punk-rocková skupina byla založena v roce 2009 šesti členy, ale po ročním zkoušení se po domluvě zmenšili na tří člennou skupinu. Ve „zbylé“ sestavě hrál Petr Zavadil (bicí), Martin Břenek (basová kytara) a Marek Petřík (elektrická kytara). Za dobu svého působení už odehrála přes 150 koncertů po celé České republice. Inspiruje se kapelami z 90. let z Californie.

První demo album vyšlo v roce 2011 s názvem *Just Jump* a obsahuje 6 skladeb, mezi kterými můžeme najít například *Turkey Johnny* nebo *Neighbours in a shock*. První úplné album vyšlo v roce 2012, nese název *I have got rabies* a obsahuje 10 skladeb. V roce 2014 pracovali na albu *Nevergreen & Always rad!*, které se skládalo z dvou CD, a o rok později vyšlo jako vinylová deska. Poslední a nejnovější album vyšlo v tomto roce a nese název *The Anarkids!*. Pro nahrávání alb zvolili brněnskou nahrávací společnost Sonidos⁷⁷.

V dubnu 2015 se skupina ukázala v televizním pořadu Drive na stanici Óčko, kde se v rozhovoru představili a uvedli pár svých největších úspěchů. Největší úspěch je pro skupinu už druhé účinkování na českém letním hudebním festivalu *Mighty Sounds*, který je zaměřený na žánry punk, ska, hardcore, reggae a další. Televize Óčko také nechala zahrát jejich videoklip k písni *Booze, Blood and Fight*.

⁷⁶ Banda. *Parantampareil* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://parantampareil.xf.cz/paraweb/banda.html>

⁷⁷ Media. *Rabies* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://rabies.cz/music/>

V současné době má skupina 5 členů. Tři zakládající doplnili ještě Matouš Vrbík a Pavel Mareček. Také zahájili svou první tour se spřátelenou skupinou Krang a v kalendáři mají naplánováno několik desítek koncertů na různých festivalech⁷⁸.

4.4.6 Ecce Homo

Základ této skupiny tvořili bratři Vlastimil a Martin Homolkovi (Mc'S) a Petr Hloušek (Beat-up). Nejdříve však vystupovali bratři sami. Sen založit skupinu měli bratři už v páté třídě, kdy si oblíbili hudební žánr hip hop. Martin ovládal beatbox a Vlastimil do rytmu recitoval (rapoval) text. V roce 2003 konečně založili skupinu. Po čase se začali zajímat i o jiné žánry, například reggae nebo folk. Na začátku svého působení vystupovali hlavně v Bystřici nad Pernštejnem v Millenium Clubu, ale vystoupili také v klubu Batyskaf ve Žďáru nad Sázavou a do Nového Města na Moravě.

V roce 2005 se Martin a Vlastimil Homolkovi zúčastnili soutěže *Utkej se v rapu* v Hradci Králové, ve které se představilo 22 českých i slovenských skupin. Všichni soutěžící mohli předvést dvě až tři skladby. O vítězi rozhodovaly texty, beaty a reakce publika. Soutěž ale nevyhráli⁷⁹.

Rozšíření skupiny proběhlo na přelomu roku 2006 a 2007, kdy mezi sebe přijali Petra Hlouška z Velkých Janovic, který ovládal beatbox⁸⁰. V tomto složení odehráli pár koncertů a vystoupili také na místním *Pelišek festu*. Od roku 2009 hráli v tomto složení: Martin a Vlastimil Homolkovi, Josef Pečinka (basová kytara), Josef Pečinka st. (elektrická kytara), Petr Hloušek (beatbox). Změnili svůj název na Tha Flašinet. Roku 2010 se však název Ecce Homo vrací a připojují se ještě další muzikanti. Petr Zavadil (bicí) a Marek Petřík (elektrická kytara) ze spřátelené kapely Rabies a Pavel Novotný (kaossilator)⁸¹.

Pravými jmény si členové skupiny neříkají, každý má nějakou přezdívku. Například Petr Zavadil je známý jako Peza, Petr Hloušek jako BEATUP, Pavel Novotný jako NEvim a bratři Homolkovi si říkají Poselmíru a Děda Lebeda.

Za dobu svého působení si zahráli na několika festivalech (*Votvírák*, *Pelišek fest*, *Wúdštok*, ...), zahráli si po boku známé skupiny Prago Union a vystoupili v několika

⁷⁸ Dodatečné informace. *Bandzone* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://bandzone.cz/rabies?at=info>

⁷⁹ V Hradci Králové se hledala HiphopStar. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/50430-v-hradci-kralove-se-hledala-hiphopstar.html>

⁸⁰ Beatbox je způsob vytváření zvuků ústy (bez použití hudebních nástrojů)

⁸¹ Kaossilator je syntezátor, který umožňuje nahrávání a přehrávání několika stop zároveň. Uživatel může přidávat různé efekty.

klubech v České Republice. Vydali album *Tha Flašinet demo* v roce 2011, které obsahuje písně jako *Vysočina*, *Flašinet* nebo *Poselství*⁸².

4.4.7 Babylon

Kapela vznikla v roce 2011 pod názvem Všeho-chuť BAND. Zakládající členové byli Matouš Vrbík (kytara, zpěv), Jiří Pavlačka (bicí) a Ondřej Kunovský (kytara, zpěv). Všichni tři jsou bývalí členové Dechového orchestru ze Základní umělecké školy v Bystřici nad Pernštejnem. Dalo by se říct, že začátky kapely jsou podobné kapele Parantampareil. První vystoupení bylo na rodném Gymnáziu v Bystřici nad Pernštejnem.

Na začátku roku 2012 už vydali první krátké CD s názvem *Zlatý čas*. Složili nové písně a vymýšleli reprezentativnější název pro kapelu. Na Gymnáziu se stalo populárním slovo „moribundus“, tak vznikl název the Moribundus, který se líbil a začínal jít více do povědomí posluchačů. V září nahráli své první CD s názvem *SměSKA* a obsahuje 11 písní. Dále vznikly nové písně, například *Maturantská* a *Only thing I like*. *Maturantská* vznikla díky životní situaci všech členů, kteří v tomto školním roce maturovali. Na konci roku z kapely odešel jeden ze zakládajících členů – Ondřej Kunovský. Na začátku roku 2013 jej nahradil David Pečinka. K doplnění celistvosti kapely, která se zatím skládala pouze ze zpěvu, dvou kytar a bicích, přišel začínající hráč na basovou kytaru – Pavel Jančík. V tomto složení účinkuje kapela i nyní.

Kapela účinkovala několikrát na *Pelíšek festu*, složila a vydala mnoho nových písní a na začátku roku 2015 natočila první videoklip k písni *Stejná jako já*. V březnu 2016 přichází znovu nový název kapely – Babylon⁸³.

⁸² O kapele. *Bandzone* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://bandzone.cz/eccehomo?at=info>

⁸³ Bio a historie. *Bandzone* [online]. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://bandzone.cz/babylonmusic?at=info>

5 Praktická část

5.1 Charakteristika praktické části

Pro praktickou část diplomové práce jsem zvolila metodu dotazníkového šetření. Dotazník byl rozeslán do škol, které se nachází přímo v Bystřici nad Pernštejnem. Proto se dotazníkového šetření mohli zúčastnit také žáci a studenti, kteří do těchto škol dojíždějí z okolních měst a vesnic.

Pomocí dotazníku jsem zjišťovala vztah dnešních dětí k hudbě a znalost současných hudebních těles města. Důvod výběru této metody byla možnost získání potřebných informací od velkého množství respondentů. Tato metoda má však i své záporné stránky. Snažila jsem se sestavit dotazník s co nejmenším podílem otevřených otázek a formulovat dotazník včetně zadání co nejjednodušeji. Respondenti mohli dotazník vyplňovat na internetové stránce www.vyplnto.cz. Úplné znění dotazníku je uvedeno v přílohách.

5.2 Stanovení hypotéz

H1 Většina žáků zpívá sólově, ve sboru nebo hraje na hudební nástroj.

H2 Nejoblíbenější městská hudební akce je Majáles Zubří země.

H3 Předpokládám, že znalost osobnosti Josefa Kšici přesáhne 20 %.

6 Výsledky dotazníkového šetření

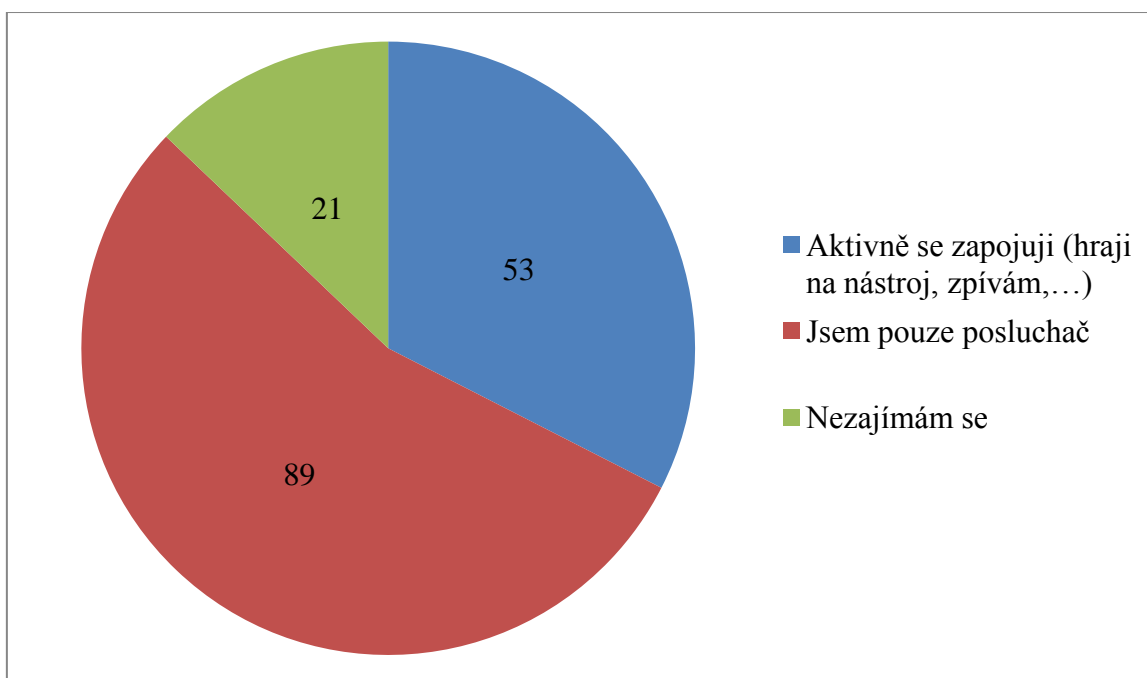
6.1 Vyhodnocení dotazníku

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 163 žáků a studentů z bystrických základních a středních škol. Vyplňování bylo anonymní. Dotazník obsahuje 15 otázek, z nichž 3 byly podotázkou k předchozí. Většina otázek je uzavřených, ale jsou zde i otázky otevřené a jedna polootevřená. V jedné otázce respondenti seřazovali hudební akce města podle vlastní oblíbenosti. Odpovědi na otázky jsem zpracovala formou grafů.

První dvě otázky se týkaly pohlaví a věku respondentů. Složení respondentů, kteří dotazník vyplnili, bylo následující:

- 74 žen
- 89 mužů
- 64 žáků v kategorii 6–11 let
- 46 žáků v kategorii 12–15 let
- 53 studentů v kategorii 16–20 let

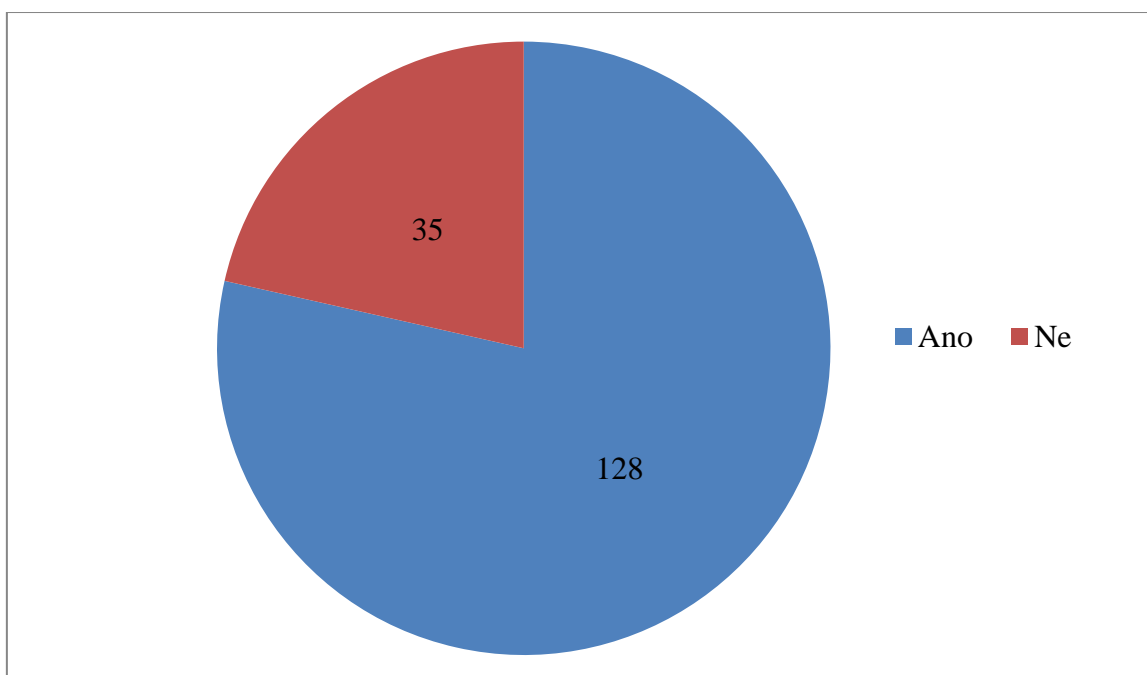
Otázka č. 3: Jaký je tvůj vztah k hudbě?

Graf 1 Postoj respondentů k hudbě

Odpověď „Jsem pouze posluchač“ zvolilo 89 respondentů. Hudba provází každého celý den. Můžeme ji slyšet v rádiu, televizi, pouštět si oblíbené písně z přehrávačů nebo se procházet kolem nějaké instituce či hudební akce. Druhá nejčastější volba byla „Aktivně se zapojuji“. Důvodem pro tuto volbu může být Základní umělecká škola, která v současné době má stále lepší reputaci. O hudbu se nezajímá 21 respondentů. Myslím si, že hudbu také poslouchají, ale nevěnují jí tolik pozornosti.

Otázka č. 4: Zajímáš se o bystřické hudební dění?

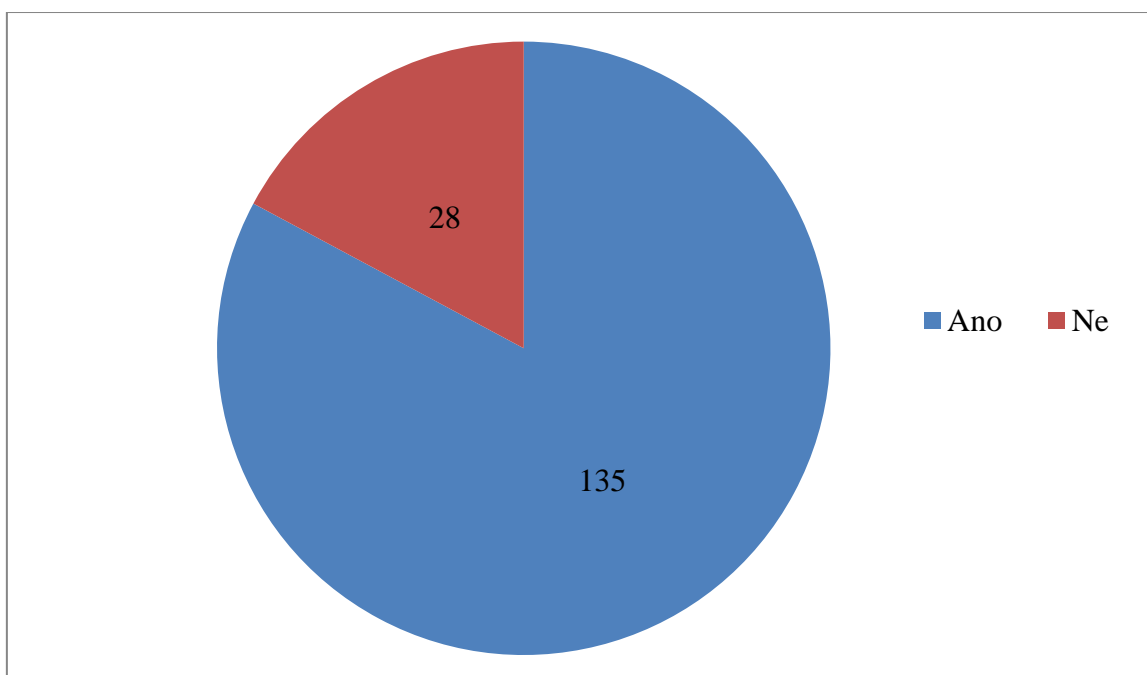
Graf 2 Míra zájmu o hudební dění ve městě

Většina respondentů odpověděla na tuto otázku kladně. Pouze 35 respondentů odpovědělo záporně. Tuto otázku doplňuje otevřená otázka č. 5: *Pokud jsi zvolil/a v předchozí otázce odpověď "Ne", napiš prosím proč.* Překvapily mě některé odpovědi respondentů, kteří odpověděli:

- Hraji raději hry (počítačové, mobilní)
- Nemám čas
- Nebydlím v Bystřici nad Pernštejnem
- Nevím
- Soustřed'uji se na jiný směr

Předpokládám, že záporně odpověděli mladší žáci prvního stupně ZŠ, kteří o hudbě mají zatím malé znalosti.

Otázka č. 6: Navštěvuješ hudební akce města?

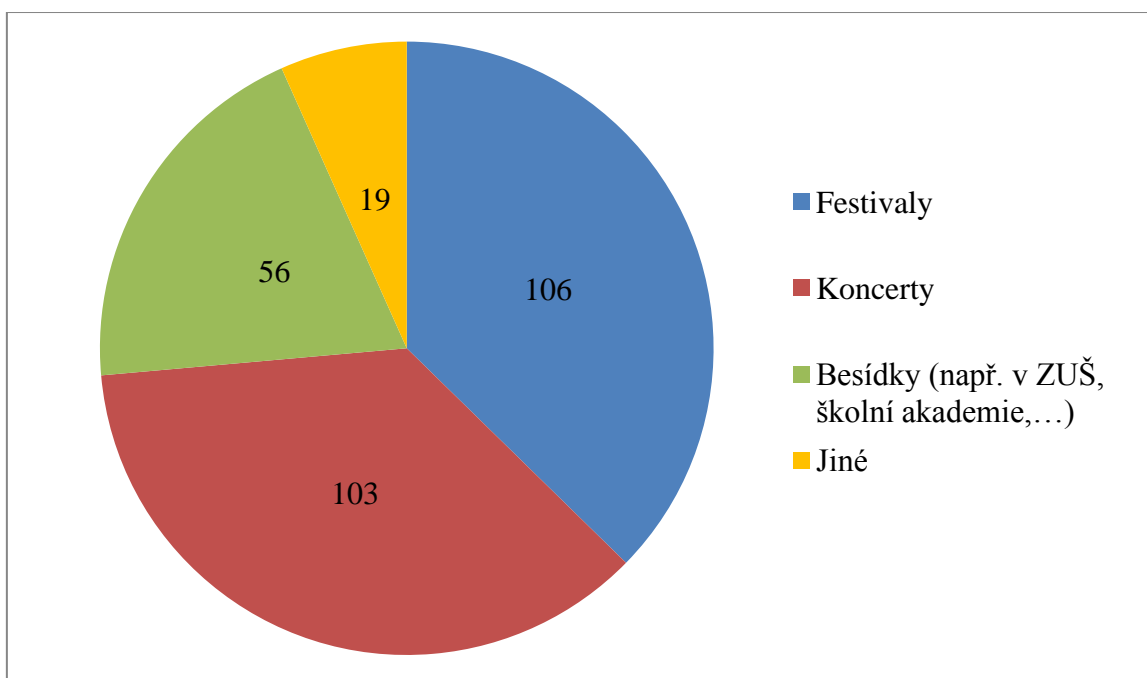

Graf 3 Navštěvnost městských hudebních akcí

Kladně na tuto otázku odpovědělo 135 respondentů a záporně pouze 28, což je méně, než v předchozí otázce. Respondenti, kteří se nezajímají o hudební dění města však některé akce navštěvují. Mohou to být například žáci základních škol, kteří v rámci vyučování chodí na výchovné koncerty. Na tuto otázku navazuje doplňující otevřená otázka č. 7: *Pokud jsi zvolil v předchozí otázce odpověď "Ne", napiš prosím proč.* V seznamu jsou uvedené nejčtenější odpovědi:

- Nemám čas
- Nezajímá mě to
- Nechci

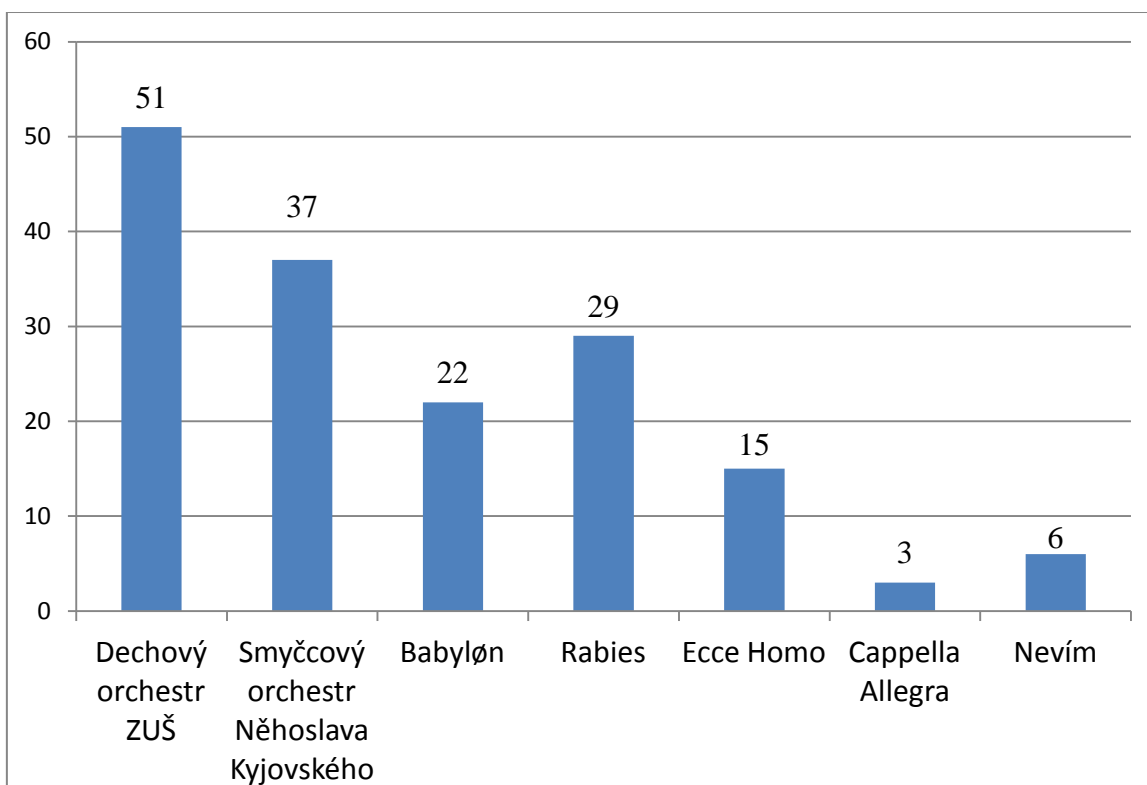
Otázka č. 8: Jaké hudební akce navštěvuješ nejčastěji?

Graf 4 Četnost návštěv hudebních akcí

V této otázce mohli respondenti zvolit více možností. Výběr nezávisel na návštěvnosti akcí města. Největší návštěvnost mají festivaly a koncerty. Méně navštěvují besídky. Předpokládám, že na besídkách Základní umělecké školy se respondenti sami představují hrou na nástroj. Školní akademii navštěvují pouze žáci základních škol. Poslední volbu zvolilo 19 respondentů, kteří uvedli, že nenavštěvují žádné akce. Mohou to být studenti ze středních škol, kteří již pracují.

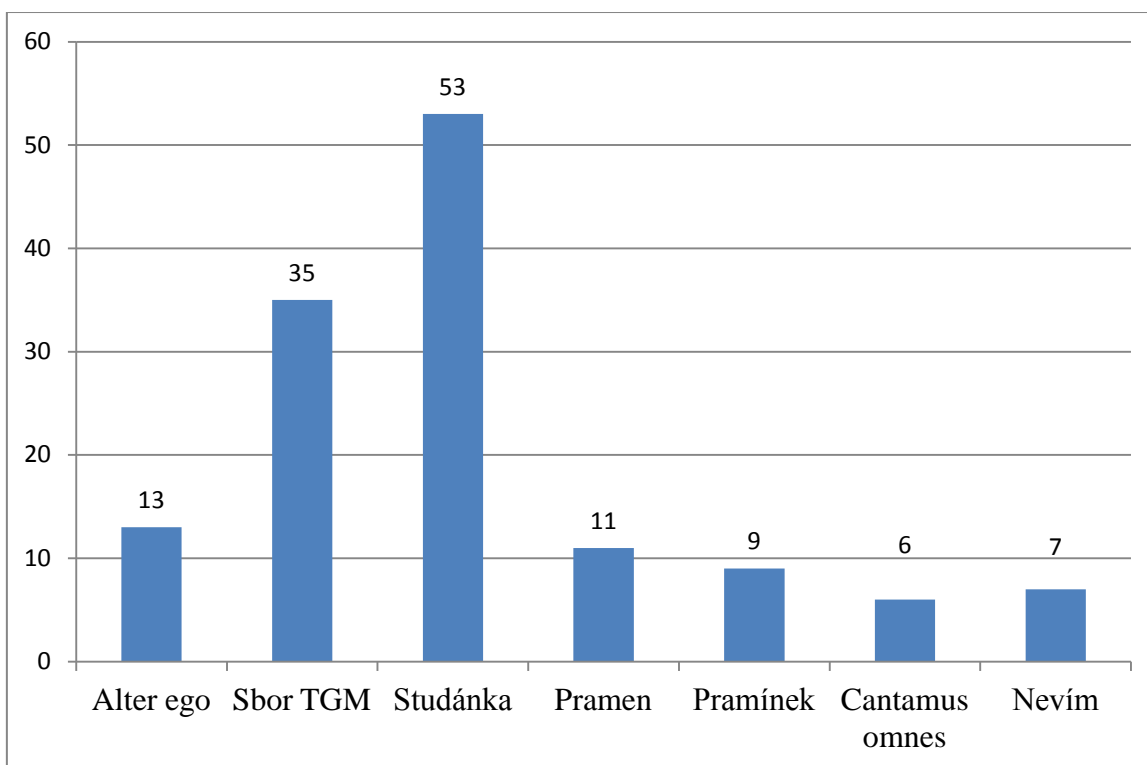
Otázka č. 9: Napiš, jaká znáš hudební tělesa města.

Graf 5 Znalost hudebních těles města

Tato otázka byla otevřená a respondenti zde uváděli hudební tělesa, která znali nebo o nich alespoň slyšeli. Nejvíce v povědomí je Dechový orchestr Základní umělecké školy, který uvedlo 51 respondentů. Druhé nejznámější těleso je Smyčcový orchestr Něhoslava Kyjovského, který uvedlo 37 respondentů. Další známá tělesa jsou kapely Rabies, Babylon a Ecce Homo. Nejméně známá je Cappella Allegra a odpověď „Nevím“ napsalo pouze 6 respondentů.

Otázka č. 10: Napiš, jaká znáš pěvecká tělesa města.

Graf 6 Znalost pěveckých těles města

Největší znalost pěveckých těles města mají respondenti o sboru Studánka. Sbor byl zmíněn celkem 53krát. Dále je velmi známý sbor Základní školy Tomáše Garrigua Masaryka, který se objevil 35krát. Nejméně známý je sbor bystřického Gymnázia a odpověď „Nevím“ napsalo 7 respondentů.

Otázka č. 11: Seřad' městské hudební akce podle oblíbenosti.

V této otázce měli respondenti seřadit 10 hudebních akcí města podle oblíbenosti. Číslici 1 přiřazovali k nejoblíbenější akci, číslici 10 dávali k nejméně oblíbené akci. Nejvíce oblíbená akce je *Majáles Zubří země*, kterou zvolilo 45 respondentů. Druhou nejoblíbenější akcí je *Pelíšek fest*. Zvolilo ji 25 respondentů.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Koncerty Kruhu přátel hudby	13	9	7	10	22	14	14	13	18	43
Zpíváš, zpívám, zpíváme	18	12	13	20	8	16	11	13	44	8
Concentus Moraviae	8	14	29	16	17	8	14	40	7	10
Pelíšek fest	25	32	19	20	11	8	24	6	6	12
Majáles Zubří země	45	30	8	11	21	22	6	4	13	3
Folk náměstíčko	13	19	19	12	22	28	23	5	4	18
Revival náměstíčko	6	10	19	35	16	15	24	14	15	9
Dopoledne s dechovkou	9	7	22	18	24	13	10	26	9	25
Balady a romance	10	19	12	15	11	19	18	20	31	8
Rock náměstíčko	16	11	15	6	11	20	19	22	16	27

Tabulka 1 Výsledné hodnoty oblíbenosti hudebních akcí

Výsledné pořadí hudebních akcí od nejoblíbenější po nejméně oblíbenou:

- Majáles Zubří země
- Pelíšek fest
- Folk náměstíčko
- Revival náměstíčko
- Concentus Moraviae
- Zpíváš, zpívám, zpíváme
- Balady a romance
- Dopoledne s dechovkou
- Rock náměstíčko
- Koncerty Kruhu přátel hudby

Otázka č. 12: Z jakého důvodu jsi zvolil/a nejoblíbenější akci?

Důvody volby nejoblíbenější hudební akce byly různé. Někteří respondenti argumentovali podle účasti oblíbených nebo známějších kapel. Pár respondentů odůvodnilo výběr tím, že se sami aktivně akce účastní. Respondenti také uvedli oblíbenost hudebního žánru, podle kterého vybírali.

Objevilo se několik rockových a folkových posluchačů a také několik členů dechového a smyčcového orchestru. Mezi ostatními se objevili i členové školních sborů. Odpověď „Mají tam program pro děti“ pravděpodobně napsal žák prvního stupně. Jeden z respondentů uvedl: „Známé kapely, plno fajn lidí, nejlepší festival v Bystřici.“

Z odpovědí můžeme vyvodit, že si dnešní děti vybírají hudební akce podle:

- stupně zábavy
- oblíbeného hudebního žánru
- sestavení programu a účinkujících kapel

Z předchozí otázky č. 11 vychází, že nejoblíbenější hudební akcí je *Majáles Zubří země*. Tato akce přitahuje čím dál více návštěvníků svým pestrým programem, který je určen jak pro děti, tak pro dospělé.

Otázka č. 13: Z jakého důvodu jsi zvolil/a nejméně oblíbenou akci?

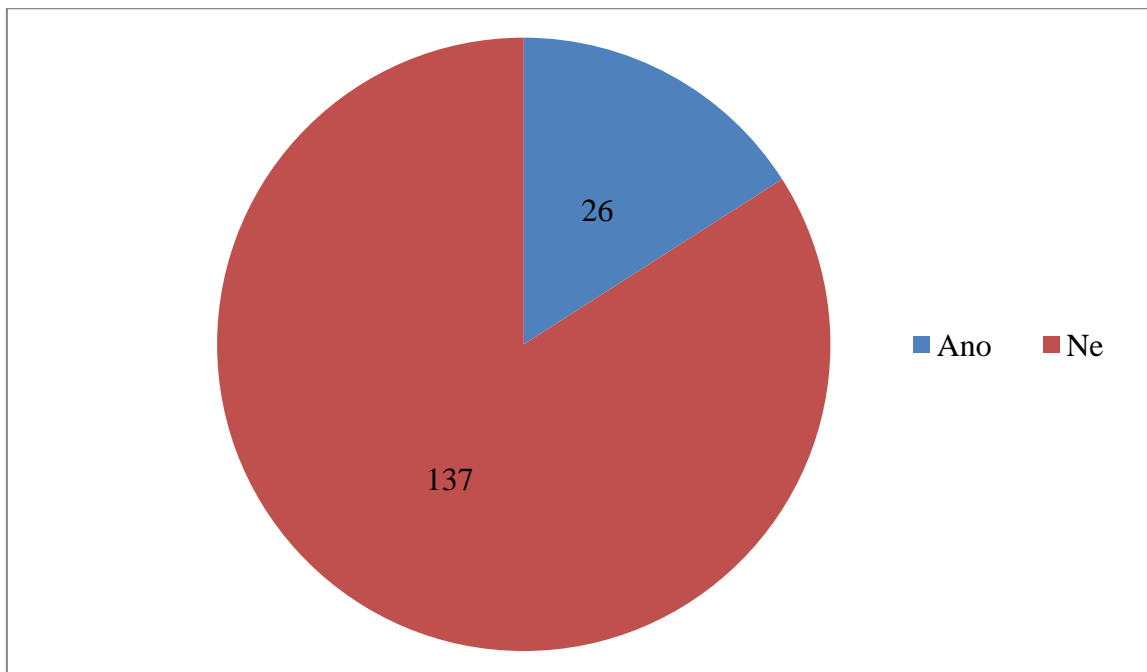
Mnoho respondentů vyjádřilo odpor k danému hudebnímu žánru a zvolilo danou hudební akci za nejméně oblíbenou. Objevila se i neznalost určité hudební akce. Tento fakt mohl vzniknout v závislosti na odpovědích mladších žáků, kteří na některé akce nemají přístup. Někteří respondenti na vybrané akce nemají čas.

Z odpovědí můžeme sestavit také kritéria výběru:

- není zábavná
- odpor k danému hudebnímu žánru
- malá informovanost o hudební akci
- nedostatek času po navštěvování

Z výsledků otázky č. 11 jsou nejméně oblíbenou hudební akcí koncerty *Kruhu přátel hudby*. Označilo ji 43 respondentů. Většina dnešních dětí nemá kladný přístup k vážné hudbě a spíše ji zesměšňuje. Jako oblíbenou ji označilo pouze 13 respondentů. Stejně číslo se objevilo u *Folk náměstíčka*.

Otázka č. 14: Slyšel/a jsi někdy o Josefu Kšicovi a jeho působení v Bystřici nad Pernštejnem?

Graf 7 Znalost osobnosti Josefa Kšici

Téměř všichni dotazovaní záporně odpověděli na tuto otázku. Pouze 26 respondentů (15,95 %) vědělo, kdo Josef Kšica byl. Předpokládám, že kladně odpověděli ti, kteří navštěvují nebo navštěvovali sbor na Základní škole Tomáše Garrigua Masaryka.

Tuto otázku doplnila poslední otevřená otázka č. 15: *Pokud jsi zvolil/a u předchozí otázky odpověď "Ano", napiš prosím, co o tomto tématu víš.* Většina respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, uvedli, že to byl hudební skladatel, který skládal písně pro sbor. Několik respondentů vědělo i o jeho učitelské kariéře a sbormistrovství.

6.2 Ověření hypotéz

Hypotéza H1: Většina žáků zpívá sólově, ve sboru nebo hraje na hudební nástroj. Tato hypotéza nebyla potvrzena. Dotazník se této hypotéze věnuje v otázce 3, ve které respondent vybral možnost, která nejvíce odpovídala jeho osobě. Ze všech dotazovaných se aktivně věnuje hudbě 32,52 %. Hypotéza by se potvrdila v případě, kdyby na dotazník odpovědělo více žáků, kteří navštěvují Základní uměleckou školu nebo hudební kroužek ve škole. Myslím si, že v dnešní době už děti nemají moc zájem učit se hrát na nástroj.

Hypotéza H2: Nejoblíbenější městská hudební akce je Majáles Zubří země. Tato hypotéza byla potvrzena. Věnuje se jí otázka č. 11. Z deseti položek vybrat jednu, která je respondentovi nejbližší, muselo být těžké. Většina z dotazovaných (45) zvolilo tuto hudební akci za nejoblíbenější. Důvodem vybrání této akce byla většinou zábavnost a účinkování známých kapel. Dalším důvodem byl sestavený program celé akce, který se věnuje také programu pro děti (hry, soutěže).

Hypotéza H3: Předpokládám, že znalost osobnosti Josefa Kšici přesáhne 20 %. Tato hypotéza nebyla potvrzena. Byly jí věnovány otázky 14 a 15. Ve čtrnácté otázce se respondenti rozdělili do dvou skupin. Jedna skupina neměla žádné znalosti o daném tématu a druhá skupina o něm věděla pár informací. Tuto část tvořilo 15,95 % ze všech respondentů. Z působení Josefa Kšici ve městě Bystřice nad Pernštejnem se uchovalo pouze několik informací. Byl to hudební skladatel, pedagog a sbormistr. Tyto informace jsou základní a podle mého názoru dostačující pro předávání dalším generacím.

7 Závěr

Diplomová práce představuje město Bystřice nad Pernštejnem od jeho vzniku po současnost. V práci jsou uvedeny i místní pamětihodnosti, jako je například kostel sv. Vavřince. V podkapitole Rozrůstání města jsem uvedla několik nových nebo zrekonstruovaných budov a také rekonstrukci náměstí.

V práci jsou představeny tři významné osobnosti, které znamenaly pro město velký rozvoj v hudebním oboru. Také jsou zde chronologicky seřazená instrumentální a vokální tělesa města. Informace se vztahují hlavně na vznik, reprezentaci a úspěchy těles. Z vokálních těles ve městě nejdříve působil Čtenářsko-pěvecký spolek Věnava. Na jeho práci navázal Pěvecký odbor Sokola a dále Pěvecký sbor Vysočina. Současnou dobu zastupuje pěvecký sbor Studánka, který má ještě další dva přípravné sbory Pramen a Pramínek. Nejnovější sbor působící v Bystřici nad Pernštejnem je Alter ego, který vede paní Macháčková. Z instrumentálních těles v práci věnuji velkou část Dechovému orchestru, který spadá pod Základní uměleckou školu. Dále jsem uvedla dechovou hudbu Koroužanku a Smyčcový orchestr Něhoslava Kyjovského. Za zmínku stojí studentské kapely. Nejdříve se objevila kapela Parantampareil, kterou založili spolužáci z gymnázia, ale po několika letech zanikla. Z nověji vzniklých souborů ve městě působí kapela Rabies, Ecce Homo a Babylon. Informace jsem získávala většinou z novin Bystřicko, ve kterých se každý měsíc objevují články z hudebního dění ve městě.

V praktické části je metodou dotazníkového šetření zjišťován vztah dnešních dětí k hudbě a jejich znalost současných hudebních těles města Bystřice nad Pernštejnem. V patnácti položených otázkách respondenti prokazovali znalost a zájem o městské hudební akce a tělesa. Také uváděli, zda hudbu pouze poslouchají nebo se na ní aktivně podílejí. Celkem se zúčastnilo 163 respondentů, složených ze žáků základních a středních škol v Bystřici nad Pernštejnem.

Pro zjištění cíle jsem vytvořila tři hypotézy. První hypotéza, která zjišťovala vztah respondenta k hudbě, nebyla potvrzena. Předpokládala jsem, že většina dotazovaných se hudbě aktivně věnuje. Buď hraje na nějaký nástroj nebo zpívá sólově či ve sboru. Z výsledků jsem zjistila, že více než polovina respondentů hudbu pouze poslouchá. Druhá hypotéza předpokládala, že respondenti zvolí *Majáles Zubří země* jako nejoblíbenější hudební akci města. Tato hypotéza se potvrdila, protože festival láká posluchače známými

interprety a pořádá program pro děti. Třetí hypotéza se zaměřovala na informovanost respondentů o Josefu Kšicovi a jeho působení v Bystřici nad Pernštejnem. Předpokládala jsem, že o panu Kšicovi nebude mít dostatek respondentů informace k potvrzení. Stanovila jsem nízký limit (20 %), který nebyl překročen. Informace, které respondenti uvedli, byly dle mého názoru dostačující. Třetí hypotéza se nepotvrdila.

Vzhledem ke zjištěným informacím si myslím, že vztah dnešních dětí k hudbě je kladný. Děti se hudbě věnují, často alespoň pasivně. Je to i navzdory všem jiným aktivitám, které jim dnešní doba nabízí. Důkazem toho jsou stále fungující instituce, které každý rok přijímají velký počet nových žáků.

8 Použité zdroje

Literatura:

ALTER EGO. Komorní sbor Alter Ego – 5. výročí založení. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2014/3, IX. ročník, s. 15.

BAGAROVÁ, E. Otevření nové Základní umělecké školy. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/9, VII. ročník, s. 1.

BAGAROVÁ, E. Setkání dětí ze ZUŠ Bystřice n. P. s dětmi z Vranova n. T.. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/5, IV. ročník, s. 10.

BAGAROVÁ, E. Základní umělecká škola v roce 2007. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/12, II. ročník, s. 7.

BAGAROVÁ, E. Základní umělecká škola ve Vranově nad Topľou. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/1, IV. ročník, s. 15.

BAGAROVÁ, E. Z kroniky bystřické ZUŠ. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/4, I. ročník, s. 10.

BÁRTOVÁ, J. *Miloslav Ištvan*. Vydání 1. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 1997. 297 s. ISBN 80-85429-33-0.

ČERNÁ, M. Úspěch DPS Pramen v Uničově. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/8, VIII. ročník, s. 6.

Československý hudební slovník osob a institucí. 1. vyd. Praha: Státní hudební nakladatelství, 1965. 1080 s.

DVOŘÁČEK, P., DVOŘÁČEK, F. *Farní chrám páně sv. Vavřince v Bystřici nad Pernštejnem: Historie a současnost*. Bystřice nad Pernštejnem: Petr Dvořáček, 2004. 151 s.

EDEN. Eden slavnostně otevřen. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2015/4, X. ročník, s. 1.

HUSÁK, Š. Dechový orchestr ZUŠ a mažoretky v Německu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/9, I. ročník, s. 14.

CHALUPNÍK, Š. Čtvrt století Koroužanky. *Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem. 1996/10, 10. ročník, s. 6.

JURMAN, H. *Na bystré vodě: Bystřice nad Pernštejnem*. 1. vydání. Bystřice nad Pernštejnem: Město Bystřice nad Pernštejnem, 2010. 267 s. ISBN 978-80-254-9068-6.

JURMAN, H. Rozhovor o Studánce se sbornistyní Inkou Pospíšilovou. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/5, II. ročník, s. 12.

JURMAN, H. Rozhovor s Inkou Pospíšilovou - Přivedla jsem spoustu lidí ke zpívání. *Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/3, VIII. ročník, s. 6.

JURMAN, H. Studánka slaví 10 let. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/4, II. ročník, s. 6.

JURMAN, H. Také v Bystřici měli happening. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/3, VIII. ročník, s. 3.

KRÁSENSKÁ, M. Bystřičtí akordeonisté na mezinárodní soutěži v Popradu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2010/12, V. ročník, s. 8.

KŠICA, J. *20 let pěveckého sboru Vysočina*. In *120 let sborového zpěvu v Bystřici nad Pernštejnem*. Sborník ke 20. výročí smíšeného pěveckého sboru Vysočina. Velké Meziříčí: Východočeské tiskárny, 1985. 16 s.

KŠICA, J. *Lidové písně z Kravař ve Slezsku*. Vydání 1. Kravaře: Kulturní středisko zámek Kravaře ve Slezsku, 1998. 125 s. ISBN 80-902526-0-5

KUNČÍKOVÁ, Š. Dětský pěvecký sbor „Studánka“ při ZUŠ v Bystřici nad Pernštejnem. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

MACHÁČKOVÁ, L. 10 let od založení orchestru N. Kyjovského. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2011/9, VI. ročník, s. 8.

MACHÁČKOVÁ, L. II. benefiční koncert N. Kyjovského a hostů. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2011/5, VI. ročník, s. 9.

MACHÁČKOVÁ, L. *Almanach k 10. výročí založení orchestru Něhoslava Kyjovského*. Žďár nad Sázavou: Tiskárna UNIPRESS s. r. o., 2011.

MACHÁČKOVÁ, L. Orchester N. Kyjovského – Až se zima zeptá. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/12, IV. ročník, s. 13.

MACHÁČKOVÁ, L. Smyčcový Orchester N. Kyjovského v roce 2012. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/5, VII. ročník, s. 10.

MACHÁČKOVÁ, L. Zpívání pro radost, radost ze zpívání. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2013/10, VIII. ročník, s. 16.

MAKOVSKÝ, E. Mezinárodní festival dechových orchestrů v Praze. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

MIKŠOVÁ, M. Dechový orchestr ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem: Hrajeme naplno! *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2014/6, IX. ročník, s. 12.

MIKŠOVÁ, M., HUSÁK, Š. Ne zánik, ale vítězství. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2009/7, IV. ročník, s. 6.

OLIVOVÁ, M. *Almanach ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem 1956 – 2006*. 2006. S. 22.

PETRLÍK, J. *Bystřice nad Pernštejnem: Od minulosti k současné revoluční přeměně města*; Blok: Brno, 1980. 282 s.

PAVLÍKOVÁ, E. *Hodnocení krajského kola soutěže malých dechových orchestrů „O zlatou křídlovku 87“* Velké Bílovice. 1987.

PETŘÍČEK, J. *I. okresní festival dechových hudeb*. OKS Žďár nad Sázavou: ŽĐAS. 1977.

PETŘÍČEK, J. *III. okresní festival dechových hudeb*. OKS Žďár nad Sázavou: ŽĐAS. 1979.

PETŘÍČEK, J. *X. ročník festival dechových hudeb vysočiny*. OKS Žďár nad Sázavou: ŽĐAS. 1979.

POSPÍŠILOVÁ, M. Jubilejní setkání dechovek. *Noviny Bystřicka*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 9.

POSPÍŠILOVÁ, M. Setkání dechovek v Bystřici. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2008/4, III. ročník, s. 14.

ROBOTKOVÁ, N. Základní umělecká škola oslavila svoje výročí. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2006/6, I. ročník, s. 10.

SLABÁ, Z. Bystřický sbor a orchestr na cestách. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2012/7, VII. ročník, s. 16.

STÁREK, Z. *Slovník českých sbormistrů*. Část I. Praha: Hudební oddělení divadelního ústavu, 1982. 325 s.

SVOBODA, M. Zimní stadion je již tři měsíce v provozu. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2015/3, X. ročník, s. 1.

ŠTĚPÁNEK, V. *Dějiny čtenářsko-pěveckého spolku Věnava v Bystřici nad Pernštejnem*. Brno: Vlastním nákladem. 1932. 61 s.

TENORA, Jan, 1863-1936. *Z pamětí města Bystřice nad Pernštýnem*. Brno: Vlastním nákladem. 1909. 209 s.

VÁŇOVÁ, H., SKOPAL, J. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice*. 2. vydání. Praha: Karolinum. 2007. 200 s. ISBN 978-80-246-1367-3.

VOJTA, R. Balady a romance – vynikající zážitek. *Noviny Bystřicko*. Bystřice nad Pernštejnem: UNIPRESS Žďár nad Sázavou, 2007/11, II. ročník, s. 1, 7.

VORLOVÁ, A. Když naše hudba dokáže potěšit ostatní, pak to těší i mě. *Novinky*. 2003/2, číslo 2, V. ročník.

Prameny:

Kronika města Bystřice nad Pernštejnem

Kronika Základní umělecké školy

Kronika pěveckého odboru Sokola

Pamětní kniha sboru Kohoutek věnovaná Základní škole TGM

Programová brožura: Festival dechových hudeb „O zlatý klas“. OKS Znojmo. 1988.

Programová brožura: Krajské kolo soutěže O zlatou křídlovku. 1987

Programová brožura: Krajské kolo soutěže O zlatou křídlovku. 1990.

Programová brožura X. okresního festivalu dechových hudeb. ZUČ OKS Žďár nad Sázavou: Tiskárna služeb OTS Vítkovice. 1986.

Protokolární kniha čtenářsko-pěveckého spolku Věnava

Elektronické zdroje:

Alter Ego. [online]. Bystřice nad Pernštejnem. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.sborbystrice.cz>.

Bandzone. [online]. Praha. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://bandzone.cz>.

Bystřicko. [online]. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://info.bystricenp.cz>.

iDNES.cz. [online]. Jihlava a Vysočina: publikováno 06.03.2015. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.idnes.cz>.

Gymnázium Bystřice nad Pernštejnem. [online]. Bystřice nad Pernštejnem: publikováno 25.06.2015. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://gybnp.webnode.cz>.

Krajské postupové přehlídky Jihomoravského kraje. [online]. Brno. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.kppjmk.cz>.

Mikroregion Bystřicko. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.bystricko.cz>.

Novinky.cz. [online]. Hradec Králové: publikováno 21.02.2005. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz>.

Parantampareil. [online]. Bystřice nad Pernštejnem. [cit. 2016-05-22]. Dostupné z: <http://parantampareil.xf.cz>.

Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod. [online]. Brno: 2009. [cit. 2008-04-12]. Dostupné z: <http://www.jihovýchod.cz>.

Smyčcový orchestr Něžoslava Kyjovského. [online]. Bystřice nad Pernštejnem. 2016. [cit. 2016-05-12]. Dostupné z: <http://www.sonk.cz>.

9 Přílohy

Příloha 1 – Zadání dotazníku

HUDBA V BYSTŘICI NAD PERNŠTEJNEM

Dobrý den,

jsem studentka závěrečného ročníku oboru Učitelství 1. stupně ZŠ Univerzity Karlovy v Praze. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který zjišťuje, jak jsou obyvatelé města a okolí informovaní o hudebním životě v mikroregionu Bystřicko. Odpovědi mi pomohou při zpracování mé diplomové práce na téma „Hudební historie a současnost Bystřice nad Pernštejnem“. Odpovědi jsou anonymní.

Děkuji

Jitka Makovská

Otázky:

- 1 **Pohlaví:** Žena / Muž
- 2 **Věk:** 6–11, 12–15, 16–20
- 3 **Jaký je tvůj vztah k hudbě?** Aktivně se zapojuji (hraji na nástroj, zpívám, ...)
Jsem pouze posluchač/ka
Nezajímám se
- 4 **Zajímáš se o bystřické hudební dění?** ano / ne
- 5 **Pokud jsi zvolil/a v předchozí otázce odpověď "Ne", napiš prosím proč:**
- 6 **Navštěvuješ hudební akce města?** ano / ne
- 7 **Pokud jsi zvolil/a v předchozí otázce odpověď "Ne", napiš prosím proč:**
- 8 **Jaké hudební akce navštěvuješ nejčastěji?**
 - Koncerty
 - Festivaly
 - Besídky (např. v ZUŠ, školní akademie,...)
 - Jiné:

9 Napiš, jaká znáš hudební tělesa města:

10 Napiš, jaká znáš pěvecká tělesa města:

11 Seřad' městské hudební akce podle oblíbenosti (1 – nejvíce oblíbená, 10 – nejméně oblíbená)

Koncerty Kruhu přátel hudby

Zpíváš, zpívám, zpíváme

Concentus Moraviae

Pelíšek fest

Majáles Zubří země

Folk country náměstíčko

Rock náměstíčko

Revival náměstíčko

Dopoledne s dechovkou

Balady a romance

12 Z jakého důvodu jsi zvolil/a nejoblíbenější akci?

13 Z jakého důvodu jsi zvolil/a nejméně oblíbenou akci?

14 Slyšel/a jsi někdy o Josefu Kšicovi a jeho působení v Bystřici nad Pernštejnem?

ano / ne

15 Pokud jsi zvolil/a u předchozí otázky odpověď "Ano", napiš prosím, co o tomto tématu víš: